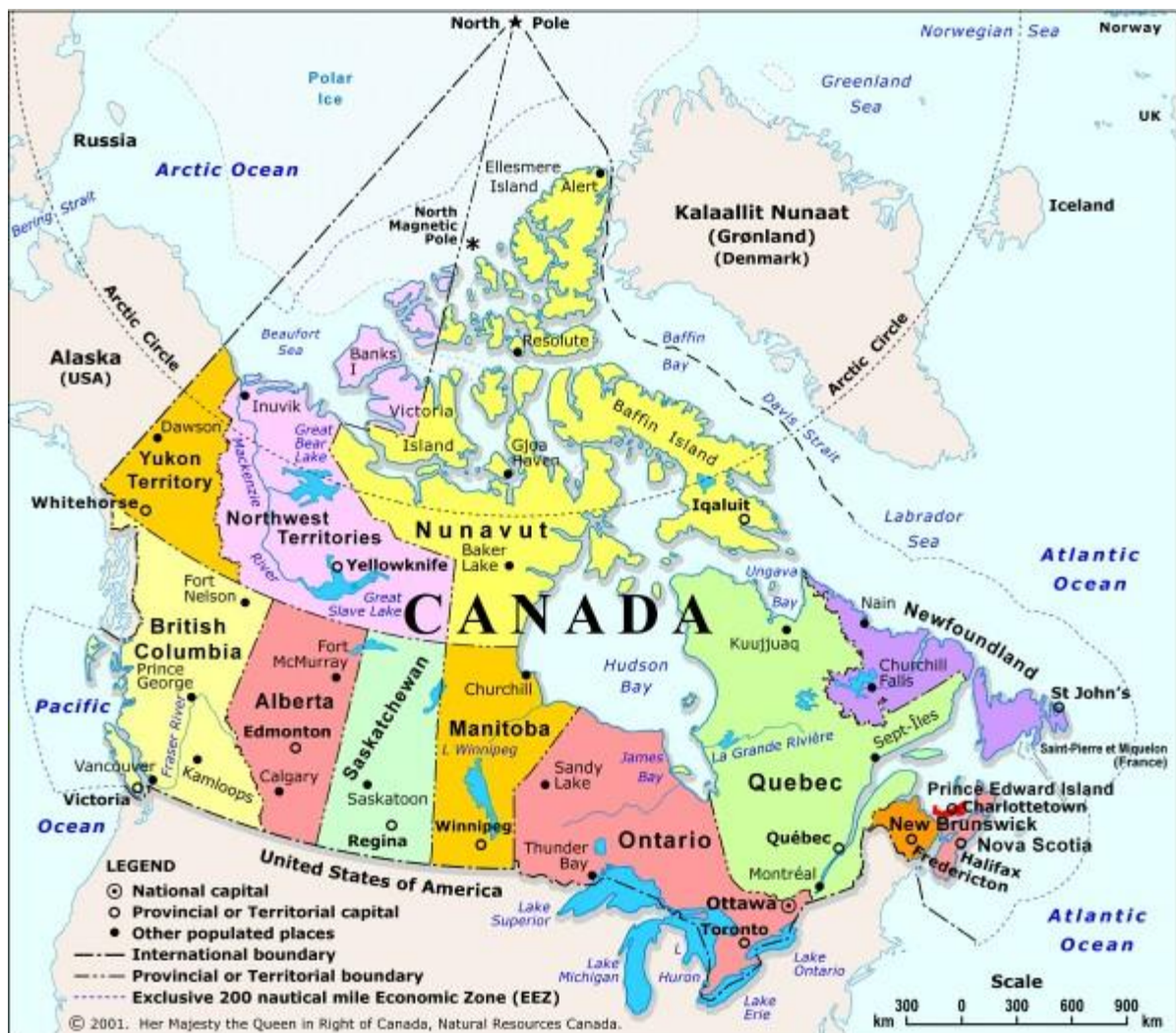

ÎNDRUMAR DE AFACERI ÎN CANADA

- actualizat la 24 iulie 2020 -

Cuprins

PROFIL DE ȚARĂ.....	3
A. PIEȚELE REGIONALE ALE CANADEI:	7
I. Canada Centrală.....	7
Interes pentru România.....	7
II. Zona Preeriilor.....	8
Interes pentru România.....	8
III. British Columbia.....	8
Interes pentru România.....	8
B. PRINCIPALELE PIEȚE URBANE ALE CANADEI.	9
I. Toronto	9
Interes pentru România.....	9
II. Montreal	9
Interes pentru România.....	10
III. Vancouver.....	10
Interes pentru România.....	11
IV. Ottawa	11
Interes pentru România.....	11
V. Calgary.....	12
Interes pentru România.....	12
VI. Halifax.....	12
Interes pentru România.....	12
ECONOMIA CANADEI	13
REGIMUL COMERCIAL (BARIERE TARIFARE ȘI NETARIFARE)	14
I. Legi și programe de preferințe comerciale aplicate	14
II. Acorduri de comerț regionale și bilaterale.....	16
III. Parteneriatul Economic Canada - UE (CETA)	17
IV. Dificultăți în derularea operațiunilor comerciale ale companiilor românești pe piața canadiană	
23	
PROGRAME DESTINATE MEDIULUI DE AFACERI.....	25
RELAȚIILE ECONOMICE ROMÂNŌ-CANADIENE	26
TÂRGURI ȘI EXPOZIȚII INTERNAȚIONALE IMPORTANTE	30
INSTITUȚII ȘI ORGANIZAȚII ECONOMICE - DATE DE CONTACT.....	31
A. MISIUNILE DIPLOMATICE ALE ROMÂNIEI.....	31
B. ADRESE ALE INSTITUȚIILOR CANADIENE CU ATRIBUȚII PE LINIE ECONOMICĂ	32
A. DOCUMENTE SAU PREVEDERI SPECIFICE	32
I. Ambalarea, marcarea, etichetarea	32
B. COMERȚUL ELECTRONIC.....	32
C. REGIMUL VIZELOR	35
D. GHID DE COMPORTAMENT ÎN RELATIILE CU PARTENERII	35
I. Comportamentul înainte de începerea negocierilor	35
II. Comportamentul în timpul negocierilor.....	36
III. Comportamentul la sfârșitul negocierilor. Oferirea de cadouri	36
IV. Sfaturi utile pentru oamenii de afaceri români.....	37
ALTE INFORMAȚII UTILE	39
SĂRBĂTORI PUBLICE	39

Profil de țară

Denumirea oficială: Canada

Capitala: Ottawa

Emblema națională: Frunza de arțar

Imnul național: "O Canada", a fost proclamat imn național la 1 iulie 1980.

Sistemul politic: Monarhie constituțională și democrație parlamentară.

Organizarea statală: Canada este un stat federal constituit, în principal, pe baza a doua entități teritoriale majore: New France (bazat pe colonizarea franceză) și British North America (bazat pe colonizarea anglo-saxonă), la care s-au adăugat ulterior provinciile și teritoriile aflate în componența Canadei de astăzi.

Șeful statului: este Guvernatorul General al Canadei (în prezent postul este ocupat de către Julie Payette - a preluat mandatul oficial la data de 2 octombrie 2017 pentru o perioadă de 5 ani) ca reprezentant direct și permanent al monarhului Regatului Marii Britanii și Irlandei de Nord. Guvernatorul General este numit de Regina Angliei, la propunerea Primului Ministru al Canadei. Instituția Guvernatorului General semnifică recunoașterea de către canadieni a Reginei Elisabeta a II-a ca șef al statului.

La nivelul provinciilor, Guvernatorul General este reprezentat de către un Guvernator-Locotenent.

Puterea legislativă: este exercitată de Parlamentul Canadei, aflat la Ottawa și compus din Camera Comunelor (cu membri aleși) și Senat (cu membri numiți). Membrii Parlamentului sunt aleși la fiecare patru ani. Fiecare provincie dispune, la rândul ei, de propriul parlament sau adunare națională, cu rol și atribuții de interes local.

Puterea executivă: Este exercitată de către Guvernul Federal condus de Primul Ministru al Canadei (în prezent Justin Trudeau, ca șef al Guvernului rezultat după alegerile din anul 2019, începând cu 21 noiembrie 2019) și un cabinet format din șefii ministerelor de interes federal. La nivel local, fiecare provincie dispune de un guvern provincial condus de un prim-ministru și un cabinet compus din șefii ministerelor de interes provincial. Configurația guvernelor locale este rezultatul confruntării și performanțelor partidelor politice care activează în cadrul fiecărei provincii.

Organizarea administrativă: În componența Canadei intră 10 provincii și 3 teritorii autonome, fiecare cu capitala proprie:

- **Provincii:** Alberta (cu capital la Edmonton), British Columbia (Victoria), Manitoba (Winnipeg), New Brunswick (Fredericton), Newfoundland și Labrador (St. John's), Nova Scotia (Halifax), Ontario (Toronto), Prince Edward Island (Charlottetown), Quebec (Quebec City) și Saskatchewan (Regina). Cele mai întinse și populate provincii: Quebec și Ontario.
- **Teritorii autonome:** Northwest Territories (Yellowknife), Nunavut (Iqaluit) și Yukon (Whitehorse).

Suprafața și vecinii: Cu un teritoriu de 9.977.139 km², Canada este al doilea stat ca întindere din lume. Deține 7% din suprafața de uscat a Terrei și 9% din resursele de apă dulce ale acesteia. Pe toată lungimea de 8.890 km a graniței de sud, se învecinează cu SUA, la vest cu apele Pacificului de Nord, la nord-vest cu Peninsula Alaska (SUA), la nord

cu Oceanul Arctic, iar la est și sud-est cu apele Atlanticului de Nord. Insula Groenlanda, din largul coastelor de nord-est ale Canadei, aparține Regatului Danemarcei.

Clima: Existența unor variații importante ale climei, de la ținuturile veșnic acoperite de gheață ale paralelei 70° N, la vegetația luxuriantă a coastei de vest a provinciei British Columbia, este normală pentru o țară de dimensiunile Canadei. Zona cea mai populată, care se întinde în lungul frontierei cu SUA, înregistrează, de regulă, patru anotimpuri distincte - primăvară, vară, toamnă și iarnă - cu variații mari ale temperaturii în timpul zilei, de la maxime de +35 °C în timpul verii, până la minime de -35 °C și chiar -45 °C (cu factorul eolian) în timpul iernii. De regulă, temperaturile cele mai moderate în Canada sunt primăvara și toamna. Fenomenul încălzirii globale se face deja resimțit și în această țară, în ultimii doi ani verile fiind deosebit de calde, iernile blânde, fără cantități importante de zăpadă, sesizându-se clar doar două anotimpuri.

Populația: La data de 1 aprilie 2020, populația Canadei era estimată la 37.894.799 locuitori. Provinciile cu creștere demografică mai mare decât media națională sunt Alberta, British Columbia și Nunavut. Cea mai mare creștere este înregistrată în ultimii ani în special în provincia Alberta (rata de creștere de 3 ori mai mare decât media națională).

Raportat la suprafață, Canada înregistrează cea mai mică densitate a populației dintre țările puternic industrializate, de numai 3,92 locuitori/km².

Canada se confruntă cu un fenomen de îmbătrânire accentuat. Încurajarea imigrării nu a rezolvat această problemă. Acest lucru a determinat adoptarea unei legi de prelungire a vârstei de pensionare, din lipsa de personal calificat în multe domenii esențiale. Provinciile atlantice și Quebec-ul au o populație mai îmbătrânită decât media națională (38,8 ani), în timp ce Ontario, provinciile vestice și teritoriile autonome au populație mai tânără decât media.

În ceea ce privește distribuția pe sexe, bărbații reprezintă 49%, iar femeile 51%. La nivelul anului 2010, 79,8% din populația Canadei trăia în centre urbane de peste 10.000 de locuitori. Aproape 90% din populație se află dispusă într-o fâșie cu lățimea de circa 200 km de-a lungul frontierei cu SUA, fiind concentrată în marile centre urbane din estul, centrul și vestul Canadei: Toronto - Greater Toronto Area - GTA (cu o populație de 5,5 milioane), Montreal (3,5 milioane), Vancouver (2,1 milioane), zona metropolitană Ottawa (incluzând orașele Ottawa/Hull/Gatineau - 1,14 milioane), Calgary (1,1 milioane), Edmonton (1,0 milioane) și Quebec City (0,7 milioane). Cele mai populate provincii sunt: Ontario (14 milioane), Quebec (8 milioane), British Columbia (4,4 milioane) și Alberta (3,6 milioane).

Originea populației: Principalele descendențe sunt britanică, franceză, italiană, și aborigenă (first nation), la care se adaugă un număr însemnat de minorități semnificative de origine germană, ucrainiană, olandeză, greacă, poloneză, chineză și pakistaneză. În ultimul timp s-a remarcat creșterea numărului de chinezi și pakistanezi, iar noile modificări ale legii emigrației vor favoriza în continuare migrația acestor etnii. Prima imigrare românească majoră în Canada a avut loc în urmă cu circa 100 ani și s-a stabilizat în zona agricolă a provinciei Saskatchewan. Numărul canadienilor de origine română nu este precis cunoscut, dar se estimează la aproximativ 400.000.

Se estimează că cele mai importante concentrări ale populației canadiene de origine română se află în provinciile Ontario (zona Kitchener, Mississauga, Toronto - circa 100.000), Quebec (zona Montreal - circa 80.000), iar în ultimul timp în Alberta (30.000) și

British Columbia (zona Vancouver - cca. 20.000). Anul 2006 a însemnat pentru zona de vest a Canadei, în special pentru provinciile Alberta și British Columbia, o creștere fără precedent în toate domeniile. Astfel, pornindu-se de la boom-ul energetic al vestului, s-a înregistrat o creștere demografică pe care specialiștii o consideră ca a schimbat geografia umană a țării (populația însumată a celor doua provincii este acum mai mare decat cea a Quebec-ului).

Cresterea demografica a continuat și în anii următori în provinciile din vest. Este de menționat și o foarte veche comunitate română existentă în localitatea Boian din Alberta (denumită după un sat din România), care a fost populată între cele două războaie mondiale cu bucovineni.

Religie: Canada garantează și asigură manifestarea liberă și neîngrădită a vieții spirituale a cetățenilor săi. Religiile cele mai reprezentative sub aspectul confesiunii declarate și practicate sunt catolicii (45%), protestanții (29%), precum și alte minorități reprezentând toate religiile: anglicană, mozaică, hindusă, budistă, ortodoxă, șiită. Cea mai importantă sărbătoare religioasă este considerată Crăciunul.

Este de reținut că într-un studiu din 2006 realizat de o firmă de consultanță din Marea Britanie, locuitorii din Toronto au fost desemnați ca fiind cei mai politicoși oameni de pe planetă. Acest aspect este esențial de luat în considerare în relațiile de afaceri și interumane cu partenerii din această zonă, care este și cea mai prolifică a Canadei din punct de vedere economic, social și cultural.

Limbi vorbite. Canada este o țară multiculturală cu 2 limbi oficiale de stat: engleza și franceza. Circa 60% din canadieni declară engleza drept limba maternă. Franceza este considerată limba maternă de circa 25% dintre canadieni, în special rezidenții provinciei Quebec. Singura provincie canadiană declarată bilingvă este New Brunswick, care folosește atât franceza cât și engleza și este provincie cu o mare implicare în francofonie. Deși engleza este utilizată pe scară largă în comerț și afaceri, abilitatea de a comunica în franceză este uneori importantă, dar nu esențială, pentru stabilirea și dezvoltarea unor legături de afaceri cu firme din provincia Quebec. O consecință a sistemului bilingv este obligativitatea ca produsele aflate în circuitul comercial intern să fie etichetate în cele două limbi oficiale, inclusiv produsele de import. De asemenea, o condiție esențială la angajarea funcționarilor guvernamentali este abilitatea acestora de a comunica fluent în ambele limbi.

Dat fiind multitudinea etnică, în Canada există peste 80 de limbi și dialecte, majoritatea acestora fiind utilizate doar în familie sau în comunități etnice.

Orele de afaceri: Săptămâna de lucru standard în Canada este de luni până vineri, de la orele 8:00 - 9:00, până la orele 17:00 - 18:00. Ca regulă generală, personalul instituțiilor publice și firmelor beneficiază de o oră liberă pentru masa de prânz. Magazinele de vânzare cu amănuntul au un program ce variază de la o provincie la alta, dar cele mai multe sunt deschise de luni până duminică (cu restricții pentru duminică în unele provincii) și cu program prelungit până la orele 22:00 - 23:00 în zilele de joi și vineri. De regulă, duminica, majoritatea magazinelor sunt deschise între orele 12:00 - 17:00. Orarul de lucru al băncilor este de luni până vineri, între orele 9:00 - 17:00. În zilele de sâmbătă, duminică și sărbători legale majoritatea băncilor sunt închise.

Moneda națională română, leul, nu poate fi schimbată la bancile canadiene, ci numai la unele case de schimb valutar, cel mai bine fiind să se vină din România cu dolari SUA, dolari Canada sau euro.

Transporturile: Datorită dimensiunilor sale continentale, Canada și-a dezvoltat un sistem impresionant de transport maritim, fluvial, aerian și terestru.

- Dispune de peste 24 porturi mari, amplasate inclusiv pe fluviul St. Lawrence, care leagă piețele interne din America de Nord cu Oceanul Atlantic. Principalele porturi canadiene sunt: Vancouver (pe coasta de vest), Toronto, Montreal și Thunder Bay (legate de calea maritimă prin St. Lawrence), Halifax (Nova Scotia) și Saint John (New Brunswick) de pe coasta de est. Principala poartă de intrare a mărfurilor românești în Canada este Portul Montreal.

- Principalele aeroporturi internaționale: Toronto (Pearson), Montreal (Pierre Eliot Trudeau) și Vancouver. Timpul de zbor de la o coasta la alta este de circa 7 ore. Între Montreal și Toronto timpul de zbor este de o oră și jumătate, iar între Montreal și Vancouver de 6 ore. Canada deține 10 aeroporturi internaționale. Aeroporturile canadiene asigură un trafic de peste 60 milioane de pasageri. Orasul Toronto mai detine un aeroport, Toronto City Center Airport, sau Porter Airport, dar care nu poate fi vizualizat de agenții turistici on-line. Asta deoarece el nu detine anumite avize interne, fiind contestat de populația orasului, din cauza poluării aerului și a zgomotului care se înregistrează. La acest aeroport se ajunge cu un ferry boat, care face cea mai scurtă cursă din lume (121 m). Aeroportul acesta este foarte util oamenilor de afaceri, fiind localizat practic în centrul orasului Toronto, celalalt mare aeroport internațional, Pearson, fiind la o distanță de circa 30 km de centru. De aici se operează curse private cu aparate de zbor mici și curse interne cu aparate mari.

- Rețeaua rutieră: Canada dispune de o rețea dezvoltată de drumuri, cu o lungime totală de 1,4 milioane km, din care circa 500.000 km drumuri asfaltate (care includ și cei 17.000 km de autostrăzi). Principala cale rutieră a țării este autostrada Transcanadian Highway care străbate Canada aproximativ de la est la vest. Cea mai importantă autostradă care leagă Ontario cu Quebec este Hwy 401 (circa 900 km). Este esențială deținerea unui autoturism la deplasarea în interiorul Canadei, unele zone sau chiar localități neavând trotuare pentru circulație pietonală, ci doar șosele, iar distanțele sunt apreciabile față de orice dimensiune europeană (în Toronto se află o parte din cea mai lungă stradă din lume - Yonge - de circa 1.900 km - construită în provincia Ontario).

Un alt aspect legat de șosele este fenomenul de „commuters” (navetiști). Zilnic, sute de mii de persoane circulă 2-3 ore/zi, spre și dinspre serviciu. Acest lucru face ca aglomerația la orele de vârf, chiar și pe cele mai largi autostrăzi să fie maximă și un drum de doar câțiva km să fie parcurs în ore.

- Rețeaua de căi ferate: deservită, în principal, de Canadian National Railway (Canadian National sau CN), are o lungime totală de 49.422 km și este deosebit de bine întreținută, CN fiind cel mai eficient transportator feroviar din America de Nord.

- Conduce magistrale: Pentru transportul petrolului și produselor petroliere, Canada dispune de o rețea de conducte de 23.564 km, iar pentru transportul gazelor naturale lungimea rețelei de conducte este de 74.980 km.

Timpul local: Datorită întinderii teritoriului său, Canada operează cu 6 zone diferite de timp local, sau de fus orar, dispuse astfel:

Orarul de vară în Canada începe în cea de-a doua duminică a lunii martie, când toate ceasurile (exceptie Saskatchewan) sunt date înainte cu o oră, iar în prima duminică a lunii noiembrie se revine la ora standard. Între România și zona centrală a Canadei (provinciile Quebec și Ontario - aflate pe Eastern Time Zone) diferența de fus orar este de 7 ore. Atentie - nu se trece la ora de vara/iarna în același timp în Europa și în

America. Exista un decalaj de doua saptamani in care diferenta de fus orar este de 6 ore, nu de 7, Canada fiind cea care trece intai la orarul de vara/iarna. Pentru anul 2020 **orarul de vara incepe la ora 2 a.m in ziua de 8 martie si se termina la ora 2 a.m. in ziua de 1 noiembrie.** Pentru cei interesați de ora locală în alte puncte și zone de interes din Canada, se recomandă consultarea paginii web <http://www.canadainfolink.ca>

Moneda: Moneda națională a Canadei este dolarul canadian, simbolizat C\$ sau CAD, cel mai des uzitat. Sistemul monetar canadian este bazat pe sistemul decimal (100 cenți = 1 CAD). Canada tipărește bancnote de 5, 10, 20, 50 și 100 CAD. Diviziunile monedei canadiene sunt: doi dolari ("toonie"), un dolar ("loonie"), 25 cenți ("quarter"), 10 cenți ("dime"), cinci cenți ("nickel"), un cent ("penny"). Vizitatorii străini sunt sfătuiți să obțină cecuri de călătorie în dolari canadieni, care pot fi cumpărate în țările de origine, cu mențiunea că unele bănci canadiene percep o taxă, de regulă mică, la încasarea cecurilor de călătorie emise de o altă bancă.

A. Piețele regionale ale Canadei:

I. Canada Centrală

Cuprinde provinciile Ontario (14 milioane locuitori) și Quebec (8 milioane locuitori), aici aflându-se circa 60% din populația Canadei. Cele două provincii reprezintă "inima industrială" a țării, fiind puternic urbanizate și deținând o rată înaltă de ocupare a forței de muncă și un nivel ridicat al salarizării. Ontario și Quebec însumează 65% din toate vânzarile cu amănuntul din Canada și reprezintă zona cea mai importantă atât pentru export, cât și pentru import.

Interes pentru România

Promovarea colaborării companiilor românești cu cele din provinciile Ontario și Quebec în domeniul industrial și agro-alimentar, precum și cel al serviciilor, creșterea exporturilor de produse românești din categoria produselor alimentare, a materialelor textile și încălțăminte, a produselor industriei chimice, a metalelor comune și mașinilor și echipamentelor electrice, precum și a echipamentelor de transport și mobilei.

Consolidarea și majorarea de produse românești în domeniul industriei aeronautice (furnizarea de componente pentru aeronavele Bombardier), industria navală (furnizarea de echipamente, componente și piese de schimb), industria textilă (furnizarea de îmbrăcăminte și tricotaje), industria lemnului (furnizarea de mobilă din lemn masiv și mobilă stil) și industria alimentară (vinuri și băuturi alcoolice, produse bio).

Participarea companiilor românești la manifestările expoziționale din provinciile respective și organizarea de evenimente de promovare a ofertei de export românești, precum seminarii economice, forumuri de afaceri și misiuni economice, cu participarea unor companii canadiene cu potențial financiar ridicat și din domenii economice de interes pentru țara noastră.

Amplificarea dialogului părții române cu instituții cu atribuții în domeniul economic din cele două provincii.

Menținerea relațiilor cu camerele de comerț, organizațiile patronale și profesionale din provinciile Ontario și Quebec, în vederea identificării de noi domenii de interes bilateral și de încheiere de noi parteneriate și acorduri de colaborare cu organizațiile similare din România.

II. Zona Preeriilor

Cuprinde 3 provincii - Alberta, Saskatchewan și Manitoba, reprezentând 20% din populația Canadei. În trecut, aceste provincii au fost predominant agricole, specializate în cultura cerealelor și creșterea animalelor. Descoperirile minerale și, în special, a zăcămintelor de petrol din Alberta, au condus la transformarea economică a acestora și la o urbanizare rapidă, cu precădere în Alberta. Alberta este recunoscută pentru pământul foarte roditor, clima blândă și întinderea suprafețelor agricole atribuindu-i caracteristica de “grâнар al țării”.

Interes pentru România

Intensificarea și diversificarea colaborării la nivelul celor 3 provincii, dezvoltarea relațiilor de afaceri dintre exportatorii români și potențialii parteneri canadieni din această zonă, având în atenție specificul acestei zone, domeniilor economice specifice și interesul mediului de afaceri pentru produsele și serviciile românești, urmărind, totodată, stimularea interesului oamenilor de afaceri canadieni din provinciile respective pentru cooperarea cu operatori economici din țara noastră, îndeosebi în domeniul energetic, acesta fiind principalul domeniu de interes pentru autoritățile canadiene din regiunea menționată.

Continuarea dialogului româno-canadian la nivelul instituțiilor cu atribuții economice din cele 3 provincii, sens în care există posibilitatea de a se concretiza inițiativa Misiunii Permanente a UE de la Ottawa privind efectuarea unei vizite de lucru a consilierilor economici ai SM UE la Edmonton, capitala provinciei Alberta, cu organizarea de întâlniri, atât cu oficiali ai guvernului provinciei respective, cât și cu reprezentanți ai mediului de afaceri local.

III. British Columbia

Este a treia provincie canadiană în ceea ce privește populația (15% din total). Deși tradițional rămâne încă legată de industria forestieră, în ultimii ani a reușit să facă pași importanți în dezvoltarea unor noi sectoare de activitate: minerit, turism, pescuit, transporturi, tehnologie de vârf și industrie cinematografică. British Columbia este destinația predilectă a emigrației persoanelor și capitalurilor din sud-estul Asiei.

Interes pentru România

Consolidarea exporturilor românești din categoria vase și echipamente auxiliare de transport în provincia British Columbia, principalele produse pentru care partenerii canadieni din regiune au manifestat interes în anul 2020.

Identificarea de noi domenii de interes pentru oamenii de afaceri din provincia canadiană și, implicit diversificarea exporturilor românești în British Columbia, cum ar fi produsele din următoarele categorii: mașini și echipamente electrice, materiale textile și articole din acestea (îmbrăcăminte și tricotaje), produse alimentare (vinuri și băuturi alcoolice, produse bio), mobilă și produse chimice.

B. Principalele piețe urbane ale Canadei.

I. Toronto

Cu cei 5,5 milioane locuitori, Toronto este cel mai mare oraș din Canada și capitala provinciei Ontario (14 milioane locuitori, respectiv 38% din populația Canadei). Este zona cea mai industrializată a provinciei Ontario în care trăiesc peste 100 de grupuri etnice.

Toronto reprezintă cel mai important centru financiar și industrial al Canadei, unde își au sediul central mai mult de jumătate din marile companii canadiene, majoritatea băncilor importante, precum și alte agenții și instituții financiare. Toronto găzduiește două mari burse de valori din America de Nord.

Un număr important de firme de import și rețele de achiziții ale marilor lanțuri de magazine Sears, The Bay, Loblaws, Zellers, Wall Mart, Winners, Costco, își au sediul în Toronto, aspect important pentru exportatorii străini.

Principalele sectoare industriale ale metropolei sunt industria de automobile și componente auto, echipamente energetice, computere și echipamente de telecomunicații, industria farmaceutică și construcțiile.

Unele dintre marile atracții turistice cu efect economic important pentru zonă sunt CN Tower (care era până acum civa ani cea mai înaltă clădire civilă din lume - 476 m -) și Cascada Niagara, în proximitatea căreia se afla cele mai importante zone viticole ale Canadei.

Atât în ceea ce privește stilul de viață, concepția de dezvoltare urbană și climatul de afaceri, Toronto poartă amprenta unei puternice influențe americane.

Interes pentru România

Mentținerea relațiilor cu camerele de comerț, organizațiile patronale și profesionale din Toronto în vederea identificării de noi domenii de interes bilateral și de încheiere de noi parteneriate și acorduri de colaborare cu organizațiile similare din România.

Participarea operatorilor economici români la licitațiile organizate în Toronto, având în vedere strategia autorităților locale de dezvoltare a infrastructurii în următorii 10 ani, utilizând facilitățile oferite de prevederile CETA în domeniul achizițiilor publice.

Diseminarea ofertei românești de export în cadrul târgurilor și expozițiilor internaționale organizate în Toronto și susținerea participării firmelor românești la acestea.

Promovarea climatului de afaceri din România în cadrul unor evenimente economice organizate în Toronto, precum seminarii economice, conferințe și forumuri de afaceri.

Consolidarea exporturilor românești din următoarele categorii de produse de interes pentru oamenii de afaceri canadieni din Toronto: produse din cauciuc, sticlă, mașini și dispozitive mecanice, mașini și echipamente electrice, produse farmaceutice, articole de pielărie, mobilă, produse cosmetice, îmbrăcăminte și articole de sport.

II. Montreal

Al doilea oraș ca mărime al Canadei, cu o populație de 3,7 milioane locuitori, este al doilea oraș din Canada, ca populație, în care se vorbește predominant limba franceză.

Provincia Quebec este cel mai mare producător și exportator de hârtie de ziar din lume.

Montreal este un centru important pentru congrese, conferințe și afaceri, în special în domeniul cercetării și ingineriei genetice, chimie de sinteză, industria aerospațială, producția de mobilă, textile și confecții, farmaceutică, tehnologia informației, telecomunicații și finanțe.

Prin portul Montreal tranzitează circa 52% din totalul schimburilor comerciale dintre România și Canada.

Interes pentru România

Consolidarea și majorarea de produse românești în domeniul industriei aeronautice (furnizarea de componente pentru aeronavele Bombardier), industria textilă (furnizarea de îmbrăcăminte și tricotaje), industria alimentară (vinuri și băuturi alcoolice, produse bio) și industria IT (produse și servicii IT, jocuri video).

De asemenea, orientarea exportului de încălțăminte, mobilă, lemn și produse din lemn, produse metalurgice, aluminiu și turbine hidraulice către importatori din regiunea metropolitană Montreal, având în vedere cererea partenerilor canadieni locali pentru produsele menționate.

III. Vancouver

Cu o populație de 2,2 milioane locuitori (cuprinzând mai multe orașe satelit din zona metropolitană), este cel mai important oraș din vestul Canadei, port important la Oceanul Pacific, deschis relațiilor comerciale cu zona economică Asia-Pacific.

Datorită numărului important de imigranți din Hong Kong și alte țări asiatice, acest oraș a înregistrat în ultimii ani o dinamică spectaculoasă, ceea ce a atras un număr însemnat de familii și oameni de afaceri din alte zone ale Canadei. Vancouver este orașul cu cea mai mare concentrație de imigranți din Canada, care însumează peste 60 de grupuri etnice.

Principalele industrii sunt: industria forestieră, pescuitul, mineritul, industria gazelor naturale, dar cele mai importante sectoare sunt turismul și serviciile.

Beneficiind de o așezare cu totul excepțională (între ocean și munte), după expresia scriitorului Jan Morris, specializat în turism „Vancouver se bucură de una dintre cele mai splendide așezări de orașe din lume; mai bine situat decât San Francisco din cauza vegetației, mai bine decât Sydney datorită munților care îl inconjoară, având ca rivali poate numai Rio de Janeiro sau Hong Kong”. Deși întins ca suprafață, în zona centrală construcțiile s-au ridicat pe verticală, fiind depășit din acest punct de vedere numai de Manhattan.

În ultimii ani s-a dezvoltat foarte mult sectorul high-tech care a creat multe locuri de muncă și industria cinematografică, fiind al treilea oraș (dupa Los Angeles și New York) în industria filmului și a televiziunii din America de Nord.

Datorită stimulentele create de către guvernul provincial, câteva companii internaționale de transport maritim și-au mutat sediile de baza la Vancouver.

În zona Vancouver se găsește concentrată și o mare comunitate de imigranți de origine română (circa 12.000) cuprinzând în general persoane tinere, specializate în IT care au emigrat în Canada, în ultimii 15 ani. Această comunitate este bine organizată și încă foarte legată de România. Există un centru de afaceri român care încearcă să intermedieze afaceri între România și Canada.

Interes pentru România

Dezvoltarea dialogului instituțional româno - canadian la nivelul camerelor de comerț locale și a altor instituții cu atribuții economice, precum și promovarea ofertei românești de export în cadrul mediului de afaceri din Vancouver, îndeosebi în domeniul naval (nave de croazieră, componente și piese de schimb), al produselor agro-alimentare, mobilier, sticlărie și ceramică, îmbrăcăminte și produse IT.

IV. Ottawa

Capitala federală a Canadei face parte din provincia Ontario, dar cuprinde în zona metropolitană și orașe din provincia Quebec, dintre care cel mai important este Hull (Gatineau).

La Ottawa se află sediul guvernului federal și al ambasadelor străine acreditate în Canada.

În ultimii ani, Ottawa a cunoscut o puternică dezvoltare economică, ceea ce a determinat și creșterea populației la nivelul de 1,2 milioane locuitori (pentru zona metropolitană).

Mai mult de 25% dintre rezidenții zonei metropolitane consideră limba franceză ca limbă maternă, iar cea mai mare parte a populației vorbește și limba engleză. Limba arabă este a treia limbă vorbită în capitala Canadei (după engleză și franceză), urmată de chineză, italiană, germană și poloneză.

În Ottawa sunt sediile multor corporații naționale, mai ales în domeniul tehnologiei avansate. Supranumită “Silicon Valley North”, Ottawa cuprinde mai mult de 500 companii specializate în tehnologie avansată, la care lucrează peste 50000 de specialiști. Ottawa este centrul cercetării de vârf în domeniul telecomunicațiilor, a programării (software), științelor spațiale și tehnologiei mediului.

De fapt, 75% din activitatea de cercetare în domeniul telecomunicațiilor din Canada se desfășoară la Ottawa, făcând ca acest oraș să ocupe locul 5 în lume în ceea ce privește concentrarea forței de muncă înalt calificate.

Turismul joacă de asemenea un rol important în economia capitalei federale, aducând venituri anuale de peste 1 miliard CAD, realizate de peste 5 milioane vizitatori.

În ceea ce privește asociațiile naționale, mai mult de 1000 dintre acestea operează în zona metropolitană Ottawa, dintre care 350 au sediile de baza în capitala federală.

În Ottawa sunt peste 25000 companii de afaceri, dintre care multe se află în topul primelor 500 companii canadiene. Jumătate din patentele înregistrate în provincia Ontario sunt distribuite la companii din Ottawa.

Regiunea metropolitană Ottawa beneficiază de cel mai mare procent de forță de muncă cu înaltă calificare și de procentajul cel mai mare de populație cu studii universitare dintre toate orașele Canadei.

Interes pentru România

Continuarea și consolidarea dialogului instituțional la nivel federal, având în atenție, cu prioritate, generarea de vizite oficiale sau de lucru ale ministrului și secretarilor de stat din cadrul Ministerului Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri, precum și ale altor demnitari români cu portofolii economice și organizarea, cu acest prilej, de forumuri sau alte acțiuni promoționale de amploare și impact pe piața țării de reședință.

Identificarea domeniilor economice de interes din Ottawa pentru antreprenorii din țara noastră, prin întâlniri periodice la nivelul Ministerului Afacerilor Externe și cel al Comerțului Internațional din Ottawa, precum și cu reprezentanți ai mediului de afaceri local, vizând stimularea interesului acestora pentru inițierea și dezvoltarea de colaborări cu operatori economici români în domenii de interes pentru ambele părți.

Mentținerea dialogului cu reprezentanții ministerului resurselor naturale din Ottawa, care gestionează dosarul energetic, urmărind, îndeosebi, proiectele comune româno-canadiene în sectorul nuclear.

Proiectul Unităților 3 și 4 CNE Cernavodă este investiția optimă pentru sistemul energetic românesc din punct de vedere al asigurării pe termen lung a securității în furnizare, a independenței, a unui mix energetic echilibrat și stabil capabil să susțină atingerea țintelor de decarbonizare.

V. Calgary

Cu o populație de circa 1 milion de locuitori, este un centru important pentru sectorul extracției și prelucrării petrolului, al serviciilor și tehnologiei de varf. Deși este un oraș prosper, cu venituri ce depășesc cu 15% media națională, puține firme importatoare își au sediul în acest oraș.

Dezvoltarea spectaculoasă a vestului canadian a început să ia și alte dimensiuni. De exemplu, în Calgary a fost proiectată și dată în folosință în 2011 cea mai înaltă construcție din Canada de la vest de Toronto. Aceasta este sediul central al EnCana Corp., cu 59 de etaje, 247 m înălțime și în valoare de circa 750 milioane dolari SUA.

Interes pentru România

Promovarea ofertei de export românești în domeniul energetic, cum ar fi utilaje și componente pentru industria extractivă, îmbrăcăminte și tricotaje, produse metalurgice, produse farmaceutice, materiale plastice și cauciuc, produse alimentare, precum și dezvoltarea dialogului la nivelul camerelor de comerț și identificarea de proiecte economice comune româno-canadiene cu participarea oamenilor de afaceri de origine română, comunitatea de români din Calgary fiind una semnificativă.

VI. Halifax

Oraș-port situat pe coasta de est a Canadei, cu o populație de aproximativ 400.000 locuitori, este cel mai important centru industrial și comercial din provincia Nova Scotia.

Deși a început să-și dezvolte unele activități de comerț internațional în virtutea importanței sale ca port la Oceanul Atlantic, Halifax nu dispune încă decât de un număr modest de companii puternice, cu profil de import-export.

Interes pentru România

Cooperarea între compania Icepronav Engineering și Santierele Navale Irving din Halifax. O prima navă din cadrul proiectului de construcție a 9 nave de coastă (Mid-Shore Patrol Vessels) a fost lansată în iulie 2012, grupul ICE fiind implicat în furnizarea de servicii de design pentru aceasta.

Economia Canadei

Canada are un sistem orientat către economia de piață, asemănător cu cel din SUA. Economia Canadei a înregistrat o creștere impresionantă a sectoarelor de producție, minerit și servicii în cea de-a doua jumătate a secolului trecut și începutul secolului XXI, ceea ce a transformat națiunea, dintr-o economie în mare parte rurală, într-una industrială și urbană. Canada deține rezerve mari de petrol și gaze naturale, îndeosebi în provincia Alberta, situându-se pe locul trei în lume, după Arabia Saudită și Venezuela în ceea ce privește rezervele de petrol, fiind al șaptelea producător de petrol din lume.

Acordul de liber schimb dintre Canada, SUA și Mexic (NAFTA din 1994 și USCMA din 2020) a contribuit substanțial la dezvoltarea relațiilor comerciale și economice dintre Canada și SUA. Canada este cel mai mare furnizor străin de energie către SUA, inclusiv petrol, gaze naturale și energie electrică.

Produsul intern brut PIB (miliarde dolari SUA): 1376,5 (2009); 1617,3 (2010); 1793,3 (2011), 1828,4 (2012), 1846,6 (2013), 1805,7 (2014), 1556,5 (2015), 1530 (2016), 1649,9 (2017), 1.712,5 (2018), 1.740 (2019).

Contribuția sectoarelor economice canadiene la PIB este structurată astfel: servicii (70%), industrie (28%) și agricultură (2%).

Rata de creștere a PIB-ului în perioada 2009-2019 a fost următoarea:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Canada	-11,4 %	17,5%	10,9%	2,0 %	1,0%	-2,2%	-13,8%	-1,7%	7,8%	3,8%	1,6%

PIB-ul Canadei ar putea scădea cu 6% în anul 2020, existând posibilitatea de revenire a acestuia la o creștere cu 4% în anul 2021. Banca Națională a Canadei estimează că statul canadian poate limita considerabil efectele negative ale crizei asupra economiei în funcție de măsurile de sprijin acordate de guvernul federal și guvernele provinciilor canadiene mediului de afaceri și populației, precum și ritmul de reluare a activităților economice în semestrul al doilea al acestui an. Autoritățile de la Ottawa au alocat 345 miliarde dolari canadieni (aproximativ 255 miliarde dolari SUA) pentru sprijinirea firmelor și populației, această valoare fiind suplimentată cu sume la nivel de provincie, cum ar fi Quebec, cu alocarea sumei de 18 miliarde dolari canadieni (aproximativ 13,4 miliarde dolari SUA), Ontario, care a alocat suma de 17 miliarde dolari canadieni (aproximativ 12,6 miliarde dolari SUA), în timp ce provinciile Alberta și British Columbia au alocat 7,7 miliarde dolari canadieni (aproximativ 5,7 miliarde dolari SUA), respectiv 5 miliarde dolari canadieni (aproximativ 3,7 miliarde dolari SUA).

Măsurile de restricție au avut un impact negativ în ceea ce privește vânzările în magazinele de îmbrăcăminte (scădere cu 52%), activitățile sportive și de divertisment (47%), transportul aerian (41%), baruri și restaurante (40%) și vânzările auto (39%), înregistrându-se creșteri ale vânzărilor în magazinele de produse alimentare (creștere cu 15%), în domeniul sănătății (5%), transportului feroviar (4%) și exploatării forestiere (4%).

Principalele activități industriale: industria de autovehicule și componente, industria aerospațială, celuloza și hârtie, prelucrarea metalelor, producția de mașini și echipamente, industria minieră, extracția combustibililor fosili (petrol și gaze naturale), silvicultura și industria lemnului, industria aluminiului, construcțiile civile și industriale.

Principalele resurse naturale: gaze naturale, petrol, aur, carbune, cupru, minereu de fier, nichel, potasiu, uraniu și zinc, la care se adaugă lemn și resurse apă.

Comerțul exterior. Piața canadiană este puternic influențată de condițiile economice din SUA, unde Canada își valorifică circa 72% din producția de export și de unde provin 2/3 din importurile sale anuale. De asemenea, nivelul ratei dobânzii în SUA are o influență majoră asupra politicii monetare și a condițiilor de acordare a creditelor în Canada. Economia Canadei generează un comerț exterior cu produse de circa 800-850 miliarde CAD pe an.

Principalele produse la export: mașini și echipamente de transport, mașini și echipamente de producție, celuloză și hârtie, combustibili, lemn, produse minerale, aluminiu, mașini și echipamente electrice, medicamente, produse alimentare, cereale. Printre principalii **parteneri la export** sunt: SUA, Marea Britanie, Japonia, Mexic, Coreea de Sud.

Principalele produse la import: mașini și echipamente de transport, mașini și echipamente electrice, produse chimice și materiale plastice, produse siderurgice, încălțăminte și produse textile, produse alimentare.

Printre principalii **parteneri la import** sunt: SUA, Germania, Japonia, China, Mexic.

Piața canadiană oferă oportunități semnificative pentru exportatori, însă, avînd în vedere competiția ridicată, aceștia trebuie să ofere produse cu elemente de noutate, iar ofertele trebuie să trezească interesul partenerilor canadieni prin calitate, preț sau service. Domeniile economice care atrag o mare parte din importuri includ materialele textile și articolele din acestea, încălțăminte, materialele plastice, cauciuc și articole din cauciuc, echipamentele de transport, mașini și dispozitive mecanice, produsele farmaceutice, mobilă, produsele de origine vegetală și animală și produsele alimentare.

Pregătirea și experiența specialiștilor români în domeniul IT constituie un avantaj în cadrul colaborărilor cu partenerii canadieni din domeniul respectiv, ceea ce poate contribui la exportul de produse și servicii IT românești în Canada, în contextul creșterii activităților de comerț în mediul online.

Existența unei comunități mari de români în Canada constituie un avantaj pentru inițierea de noi exporturi și explorarea capacității de absorbție de noi produse românești pe piața canadiană, ceea ce contribuie la activitățile de marketing și promovare, facilitând, astfel, dezvoltarea exporturilor României în Canada.

REGIMUL COMERCIAL (BARIERE TARIFARE ȘI NETARIFARE)

I. Legi și programe de preferințe comerciale aplicate

Taxele vamale. Numai guvernul federal poate impune taxe vamale la bunurile și serviciile importate în Canada. Guvernele provinciale au interdicție constituțională în ceea ce privește impunerea de taxe vamale.

Toate produsele care intră în Canada trebuie să fie raportate la Autoritatea Vamală Canadiană (Canada Customs and Revenue Agency - CCRA), agenția federală responsabilă cu taxarea, comerțul și legislația de frontieră. Importatorii canadieni, utilizând informațiile furnizate de către exportatorii străini, completează documentele vamale, care cuprind descrierea bunului importat și încadrarea acestuia în codul

Sistemului Armonizat, valoarea produsului respectiv și originea acestuia. Potrivit Legislației vamale (Customs Act), valoarea taxei vamale se stabilește pe baza valorii tranzacției, a prețului specificat în factură. Nivelul taxelor vamale depinde de tratamentul tarifar aplicat de Canada țării de origine a produsului. Importatorii canadieni pot beneficia de facilitățile prevăzute de o serie de acorduri comerciale sau aranjamente comerciale speciale convenite de guvernul Canadei cu anumite țări.

Țările care exportă în Canada pot beneficia, după caz, de una sau mai multe din următoarele tratamente tarifare preferențiale:

- MFN - Clauza națiunii celei mai favorizate aplicată pentru toate țările membre GATT și țările care au acorduri bilaterale cu Canada;
- Commonwealth Caribbean Countries Tariff (CCC) - pentru țările din Caraibe, membre ale Commonwealth-ului;
- LLDC - Least Developed Country Tariff - pentru țările cel mai puțin dezvoltate;
- BTP- British Preferential Tariff - pentru țările membre ale Commonwealth-ului, cu excepția Marii Britanii și a Irlandei;
- Australian Tariff - pentru Australia;
- New Zealand Tariff - pentru Noua Zeelandă;
- FTA - tratament preferențial pentru statele nord-americane, Chile și Israel;
- GPT - tarif preferențial pentru țări care nu intră în categoriile de mai sus;

Unele țări pot beneficia de mai multe preferințe tarifare. Astfel, toate țările beneficiare ale acordului LLDC, pot beneficia și de preferințele GPT.

Trebuie menționat însă ca nu toate bunurile exportate în Canada din țările în curs de dezvoltare sunt eligibile pentru tratament GPT. Produsele excluse acestui tratament sunt bunurile menționate în așa numită "Lista de control pentru importuri" (Import Control List) și se referă la majoritatea produselor textile, încălțăminte și îmbrăcăminte, anumite produse alimentare și un număr relativ restrâns de produse din oțel.

Acordul economic cuprinzător de liber schimb (CETA) între Uniunea Europeană și Canada a intrat în vigoare, cu titlu provizoriu (până când va fi ratificat de toate statele UE), la 21 septembrie 2017. Astfel, Canada a redus taxele vamale pentru 98,6% din liniile tarifare, iar UE pentru 97,7%. Pentru celelalte bunuri care fac obiectul liberalizării, tarifele vor fi reduse gradual într-o perioadă de 3, 5 sau 7 ani.

În domeniile convenite, se elimină taxele vamale la exporturile europene în Canada, se simplifică birocrăția vamală și se facilitează trimiterea de personal calificat în Canada pentru a presta servicii precum mentenanța în faza de post-vânzare. Au fost desființate, totodată, vizele pentru români, începând cu 1 decembrie 2017.

Măsuri de apărare comercială

Disputele comerciale ale Canadei cu alte țări sunt supuse, de regula, arbitrajului internațional, organizat, în general, de către Organizația Mondială a Comerțului. Regulamentul privind măsurile speciale de import în Canada - Special Import Measures Act - reglementează impunerea de taxe vamale speciale la produsele importate care practică prețuri de dumping, sau sunt subvenționate, conform prevederilor Acordului GATT.

Taxele anti-dumping, sunt cele mai comune remedii împotriva comerțului neloial practicat pe piața Canadei. Urmare a plângerilor înaintate către guvernul Canadei

de către producătorii canadieni sau asociațiile comerciale, exportatorilor li se impun măsuri anti-dumping numai în condițiile în care sunt satisfăcute două condiții:

- există o plângere formală ca un anumit exportator își vinde produsele în Canada la un preț sub nivelul la care produsul este vândut pe piața internă a exportatorului respectiv, sau practică prețuri sub costul de producție;

- în urma investigațiilor întreprinse de Tribunalul pentru comerț exterior al Canadei (Canadian International Trade Tribunal), acesta decide dacă plângerile sunt justificate și ia măsuri în consecință.

Taxa compensatorie (countervailing tax). Potrivit legislației canadiene, această taxă se aplică importurilor care au beneficiat de subvenții din partea guvernelor din țările exportatoare și care cauzează, sau pot cauza, prejudicii producătorilor canadieni. Procedura și limitele de timp aplicabile pentru aceste investigații sunt practic identice celor utilizate în cazurile de dumping.

Reglementări comerciale specifice. Canada dispune de un sistem complex de reglementări, care conține norme comerciale, precum și proceduri și standarde aplicabile unei categorii largi de produse și servicii, printre care:

- Export and Import Permit Act - menționează produsele controlate, restricționate sau interzise intrării în Canada;
- Customs Tariff Act - aplică tarife speciale pentru produsele sau serviciile specificate în acest document;
- Customer Packaging & Labelling Act - stabilește regulile de ambalare și etichetare;
- Textile Labelling Act - stabilește regulile de etichetare pentru produse textile;
- Food and Drug Act and Regulations - stabilește normele de etichetare și promovare pentru produse alimentare, farmaceutice și cosmetice;
- Canada Agricultural Products Act - stabilește reglementări pentru lactate, ouă, fructe și legume proaspete, miere, pentru zootehnie și avicultură;
- Meat Inspection Act - reguli sanitare-veterinare la importul de produse din carne;
- Fish Inspection Act - reglementări la importul de pește și fructe de mare;
- Plant Protection Act and Plant Quarantine Regulations - reguli la importul de plante și flori tăiate;
- Animal Disease and Protection Act - la importul de hrană pentru animale;
- Hazardous Product Act - reguli import pentru produse chimice inflamabile;
- Medical Devices Legislation - reguli import pentru echipamente medicale;
- Environmental Legislation - reguli pentru importul de produse agricole care ar putea afecta speciile locale.

II. Acorduri de comerț regionale și bilaterale

- **CUSMA** (noul NAFTA): **Canada, SUA și Mexic** (intrat în vigoare în iulie 2020), <https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/cusma-aceum/text-texte/toc-tdm.aspx?lang=eng>;
- **CIFTA**: Acord de Comerț Liber cu **Statul Israel** (ianuarie 1997), <https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements->

[accords-commerciaux/agr-acc/israel/fta-ale/text-texte/toc-tdm.aspx?lang=eng&_ga=2.198887915.514701047.1595350181-908420343.1587956048](https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/israel/fta-ale/text-texte/toc-tdm.aspx?lang=eng&_ga=2.198887915.514701047.1595350181-908420343.1587956048);

- **CCFTA:** Acord de Comerț Liber cu Chile (iulie 1997), https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/chile-chili/fta-ale/index.aspx?lang=eng&_ga=2.55217775.514701047.1595350181-908420343.1587956048;
- **CCRFTA:** Acord de Comerț Liber cu Costa Rica (noiembrie 2002), https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/costa_rica/fta-ale/background-contexte.aspx?lang=eng;
- Acord de Comerț Liber cu AELS (Islanda, Liechtenstein, Norvegia, Elveția): intrat în vigoare în iulie 2009, <https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/european-association-europeenne/fta-ale/index.aspx?lang=eng>;
- **CPFTA:** Acord de Comerț Liber cu Peru (august 2009), <https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/peru-perou/fta-ale/index.aspx?lang=eng>;
- **CKFTA:** Acord de Comerț Liber cu Coreea de Sud (ianuarie 2015), https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/korea-coree/fta-ale/index.aspx?lang=eng&_ga=2.67421525.514701047.1595350181-908420343.1587956048;
- **CUFTA:** Acord de Comerț Liber cu Ucraina (august 2017), <https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/ukraine/text-texte/toc-tdm.aspx?lang=eng>;
- **CPTPP:** Parteneriatul Trans-Pacific (Canada, Chile, Mexic, Peru, Malaezia, Japonia, Singapore, Vietnam, Australia, Noua Zeelandă și Brunei): semnat în Chile, la 8 martie 2018 și intrat în vigoare la 30 Decembrie 2018 pentru 6 state, care au ratificat acordul (Canada, Australia, Japonia, Mexic, Noua Zeelandă și Singapore) și la 14 ianuarie 2019 pentru 7 state (ratificarea acordului de către Vietnam), <https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/tpp-ptp/text-texte/toc-tdm.aspx?lang=eng>.

III. Parteneriatul Economic Canada - UE (CETA)

- <https://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/ceta-chapter-by-chapter/>
- [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:22017A0114\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:22017A0114(01))

CETA, respectiv „Acordul Cuprinzător în Domeniul Economic și al Comerțului între Uniunea Europeană și Canada”, pe lângă reducerea barierelor de natură directă, cum sunt taxele vamale și cotele, vizează eliminarea barierelor indirecte care dăunează cooperării economice dintre cele două părți. Între altele, acordul urmărește să genereze o mai bună armonizare a reglementărilor și regulilor comerciale, o mai mare mobilitate a persoanelor, un mai bun acces la piața achizițiilor publice și o mai bună protecție a proprietății intelectuale și a investițiilor străine directe.

Acordul a fost semnat la 30 octombrie 2016, a fost votat de Parlamentul European la data de 15 februarie 2017 și a intrat în vigoare, cu titlu provizoriu (până când va fi ratificat de toate statele UE), la 21 septembrie 2017.

Până în prezent, 14 state membre ale UE au ratificat CETA: Austria, Croația, Cehia, Danemarca, Estonia, Finlanda, Letonia, Lituania, Malta, Portugalia, Spania, Suedia, Luxemburg și Marea Britanie.

Principalele beneficii ale Acordului constau în deschiderea unor noi oportunități de afaceri și de investiții pentru operatorii economici din UE și Canada, în condițiile unui cadru clar și transparent, promovat de autoritățile publice cu respectarea dreptului de reglementare în interesul public. Astfel, UE și Canada își păstrează dreptul de a-și fixa politicile naționale în domeniul sănătății, siguranței, mediului și al diversității culturale.

Barierele tarifare

CETA prevede suprimarea cvasi-totalității taxelor vamale asupra produselor originare din cealaltă Parte la acord. Astfel, în Canada 98,6% din pozițiile tarifare au fost stabilite la taxa vamală 0 la intrarea în vigoare a acordului, iar altele vor fi abolite la șapte ani după aceea.

În ceea ce privește produsele industriale, pentru 99,6% din pozițiile tarifare au fost eliminate taxe vamale la intrarea în vigoare a CETA. Pentru celelalte produse, taxele vamale vor fi eliminate gradual până în 2024.

Comerțul cu bunuri

Liberalizarea comerțului cu bunuri nu presupune modificarea reglementărilor tehnice existente, sanitare și fitosanitare, privind siguranța și protecția consumatorului, utilizatorului sau mediului și, în mod special, a celor privind siguranța alimentară și cerințele de etichetare.

Bunuri industriale

La intrarea în vigoare a CETA, Canada a redus tarifele pentru 99,6% din toate liniile tarifare, iar UE pentru 99,4% din liniile tarifare.

Bunuri agricole

Condițiile oferite de Canada pentru importul de produse agricole procesate (vinuri și băuturi spirtoase, băuturi răcoritoare, dulcețuri, produse pe bază de cereale, produse din fructe și legume) sunt importante, întrucât acest tip de produse se numără printre principale exporturi ale UE. Dintre produsele agricole procesate, vinurile și băuturile spirtoase reprezintă principala categorie de produse agricole și alimentare exportate de UE în Canada.

Capitolul din CETA referitor la subvenții prevede că UE și Canada nu vor acorda subvenții de export pentru produsele agricole complet liberalizate și/sau care sunt incluse în contingente cu tarife speciale.

CETA nu conține obligații referitoare la asigurarea sau eliminarea subvențiilor interne pentru agricultură sau piscicultură, Părțile fiind libere să acorde astfel de subvenții, cu

respectarea obligațiilor prevăzute de regulile și angajamentele din cadrul Organizației Mondiale a Comerțului (OMC).

Reguli de origine

Un produs se califică originar de la una din Părți în unul din cazurile următoare: (i) este un produs *„wholly obtained”* din resurse naturale vegetale sau animale (*born and raised*); (ii) un produs exclusiv fabricat din materii originare; sau (iii) dacă o componentă este importată, produsul să fi parcurs o transformare suficientă (*undergone sufficient production*), după cum este prescris în regulile de origine specifice pe produse (industriale, alimentare, etc.) prezentate în anexa CETA (schimbarea clasificării tarifare, proporția maximă de conținut neoriginar).

Anumite derogări sunt prevăzute pentru produsele conținând o proporție ridicată de componente importate, cum ar fi produsele marine sau alimentele transformate.

Ca urmare, regulile de origine stabilesc condițiile în care un produs este considerat „european” sau „canadian” și care, astfel, poate beneficia de tarifele preferențiale prevăzute de CETA.

Barierile netarifare

CETA vizează nu numai eliminarea barierelor tarifare ci, în egală măsură, a barierelor netarifare care restrâng comerțul de bunuri și servicii, introducând reglementari tehnice sau diverse cerințe în materie de teste și certificări.

În ansamblu, CETA va permite un acces mai rapid și mai puțin costisitor către piețele din Canada și UE pentru întreprinderile exportatoare, introducând măsuri ce vizează reducerea obstacolelor tehnice asupra comerțului și intensificarea cooperării în reglementare. Aceasta se va traduce între altele, prin reducerea costurilor și câștiguri de eficiență pentru cele două Părți ale CETA.

Barierile tehnice

Capitolul CETA referitor la barierele tehnice în calea comerțului se bazează pe prevederile din Acordul OMC privind barierele tehnice (Acordul TBT) și conține prevederi care vor îmbunătăți transparența contactelor UE-Canada în domeniul reglementărilor tehnice.

Părțile au convenit să întărească și mai mult cooperarea între organismele lor de standardizare, testare, certificare și acreditare. Un protocol separat va îmbunătăți recunoașterea evaluării conformității între Părți. Recunoașterea de către Canada a listei standardelor UE referitoare la autovehicule va aduce beneficii exportului de autovehicule din UE.

Acest protocol asigură mecanismul prin care organismelor europene de certificare li se va permite, în conformitate cu regulile aplicabile în Canada, să certifice produse pentru piața canadiană, conform reglementărilor tehnice canadiene și vice-versa. Prin aceasta se va realiza reducerea costurilor aferente testării (evitarea dublei testări) și obținerii de certificări de produs pentru exportatori (mai ales pentru IMM-uri).

În același timp, firmele europene vor avea un acces mai bun la sectoarele cheie din Canada cum ar fi serviciile financiare, telecomunicațiile, energia și transportul maritim.

Reguli sanitare și fitosanitare

Capitolul din CETA referitor la regulile sanitare și fitosanitare (SPS) menține drepturile și obligațiile UE și ale Canadei prevăzute în Acordul OMC privind SPS.

Părțile convin să simplifice procesul de avizare, să micșoreze costurile și să îmbunătățească predictibilitatea comerțului cu animale și plante. CETA simplifică

procese, dar nu modifică regulile europene și canadiene în domeniul sanitar și fitosanitar. Toate produsele trebuie să se conformeze standardelor aplicabile ale Părților.

Facilități comerciale și vamale

CETA simplifică procedurile de vămuire a mărfurilor în vederea facilitării schimburilor bilaterale și a reducerii costurilor pentru importatori și exportatori.

Indicațiile geografice

La inițierea tratatelor, cele două Părți au elaborat un sistem prevăzând diferite niveluri de protecție pentru indicațiile geografice, rezultând un compromis reciproc:

- Anumite indicații geografice sunt protejate în limba lor de origine, dar pot fi folosite liber în engleză și franceză (limbile oficiale ale Canadei). De exemplu, este posibilă utilizarea denumirii de jambon *fôret noire*, însă originalul în germană *Schwarzwälder Schinken* nu va mai putea fi utilizat.

- Utilizatorii indicațiilor geografice trebuie să includă formulele „*style*”, „*genre*”, „*façon*” sau „*imitation*”, cum este cazul brânzeturilor *asiago*, *feta*, *fontina*, *gorgonzola* și *Münster*.

- Este posibilă utilizarea unei componente a unei indicații geografice cu mai multe cuvinte. De exemplu, indicațiile *Brie de Meaux* și *Mortadella Bologna* sunt protejate în „întregul” lor, însă termenii *brie*, *mortadella* și *bologna* pot fi utilizați liber.

- Numele curente a speciilor de animale și plante, de exemplu varietatea de măslina *kalamata*, pot fi utilizate liber.

Oportunități pentru România în comerțul cu bunuri

Industria auto

Taxele vamale actuale canadiene de 6,1% vor fi eliminate progresiv prin intrarea în vigoare a CETA, într-o perioadă de 7 ani. Limita de 50% asupra materialelor care nu sunt incluse în produsele originare va fi diminuată cu 45% după 7 ani.

În scopul de a întări cooperarea și schimbul de informații între UE și Canada, o serie de norme auto ale Comisiei Economice ONU pentru Europa au fost încorporate în legislația canadiană. Canada a acceptat această încorporare în măsura în care nu compromitea securitatea sau integrarea pieței fabricării de automobile nord-americane.

Canada poate, totuși, să-și modifice legislația în orice moment, cu condiția de a informa în prealabil UE asupra motivelor care justifică o asemenea modificare.

Prin faptul că sunt exportatori importanți de vehicule, CETA permite producătorilor europeni de automobile să ofere prețuri mai competitive și, ca urmare, să-și atragă o parte mai mare a pieței canadiene, în special în domeniul mașinilor de lux.

Pentru industria auto și de componente auto din România avantajele vamale sunt evidente, mai ales prin faptul că marile concerne europene, în principal germane, implicate în producția românească de profil operează pe segmentul mașinilor de lux, având o orientare accentuată spre export.

Construcțiile de mașini

Pentru rulmenți, mașini și dispozitive mecanice, având în vedere programul de modernizare a sistemului energetic canadian (centrale nucleare, termoelectrice și hidro), CETA oferă un cadru favorabil companiilor românești de a obține atestarea și recunoașterea produselor lor pe această piață, fapt ce le poate asigura accesul la viitoarele comenzi.

Toate acestea pot fi posibile prin atragerea companiilor românești de profil în procesul de acreditare ca furnizori agreați de către autoritățile canadiene din domeniu sau prin participarea ca sub-furnizori ai companiilor canadiene implicate în programele de dezvoltare.

Trendul pozitiv al acestei grupe de produse sugerează oportunitatea unor contracte de lungă durată, cu șanse de consolidare pe măsură ce industria românească de profil își va diversifica gama sortimentală și va deveni mai competitivă calitativ.

La instalații și piese de schimb pentru industria petrolieră, programele derulate de către autoritățile canadiene, între care cele mai importante privesc petrolul și gazele din provincia Alberta precum și, legat de acestea, conducta trans-canadiană către coasta atlantică pentru transportul țițeiului, reprezintă oportunități certe pentru exportul românesc de profil.

Îmbrăcăminte și confecții textile

Importul canadian de îmbrăcăminte, confecții, textile și tricotaje are o tendință constantă de creștere, datorită restructurării producției interne, ceea ce crează oportunități pentru producătorii din țara noastră.

După liberalizarea comerțului cu textile s-a înregistrat o creștere continuă a exportului nostru în Canada, situație care confirmă că România ocupă un sector relativ bine definit pe această piață. Ca și la încălțăminte se constată, însă, că o foarte mare parte din exportul de îmbrăcăminte din textile și tricotaje se realizează prin operațiuni de re-export ale unor firme din Uniunea Europeană (în special Italia) și SUA.

Viitorul exporturilor românești de textile și confecții pe această piață depinde de capacitatea de adaptare a producătorilor români la un mediu concurențial acerb, considerăm oportună sprijinirea și orientarea acestora către forme și soluții moderne de comercializare, inclusiv printr-o promovare mai agresivă a colecțiilor și numelor de firmă proprie, precum și asocierea financiară în vederea deschiderii și gestionării unor magazine proprii de desfacere pe acest segment extrem de important, mai ales în Montreal și Toronto, dar și în alte centre urbane dinamice din Canada.

Încălțăminte și articole din piele

Canada este un importator major de încălțăminte și această grupă de produse a reprezentat, în ultimii ani, un articol cu continuitate și pondere ridicată în exportul României în Canada.

În ultimii ani, Articolele și confecțiile din piele și blană românești au înregistrat creșteri la exportul în Canada. Confecțiile din blană naturală realizate într-o gamă de modele și tipare adecvate condițiilor de iarnă grea ale Canadei, precum și confecțiile din piele cu design și linie modernă destinate persoanelor tinere, beneficiază de noile condiții de vamale, pe baza originii produselor și a materiilor prime încorporate.

Mobilă și articole de mobilier

Mobila este un produs românesc apreciat pe piața canadiană, exporturile românești beneficiind de condițiile oferite de CETA. În acest sens, există cerere de mobilă pentru copii și familii tinere, dar și mobila din lemn masiv, stil și tradițională.

În ultima perioadă a crescut exportul românesc de mobilă pe piața canadiană, iar participarea furnizorilor români la târguri internaționale de profil organizate anual în Canada și, în primul rând, la Canadian Furniture Show - CFS Toronto, ar avea ca rezultat impulsivarea acestor exporturi cu deosebite oportunități.

Produse siderurgice, inclusiv prelucrate

Măsurile de savgardare și taxele antidumping impuse de autoritățile canadiene la importurile românești de produse siderurgice au determinat scăderea considerabilă a exporturilor de bare de oțel (circa 60% în anul 2019), care au înregistrat valoarea de 29,1 milioane USD în anul 2019 față de 73,3 milioane USD în 2018, printre motivele care au stat la baza adoptării mpsurilor respective fiind protejarea industriei metalurgice

autohtone, precum și respectarea înțelegerii convenite de Canada și SUA pentru a limita importurile de metale și articole de metal în zona Americii de Nord.

Produse din cauciuc

Principalul produs exportat la această grupă sunt anvelopele, produse în România prin firma Michelin și exportate cu precădere în zona de est a Canadei, unde producătorul francez deține o unitate de producție și rețea de desfacere.

Având în vedere că în România operează și alte companii multinaționale producătoare de anvelope, precum și de alte produse tehnice din cauciuc cu valoare ridicată, cum ar fi benzile transportoare pentru industria minieră, componentele de cauciuc pentru industria auto, acordul CETA deschide o nouă perspectivă de expansiune a acestor exporturi românești pe piață.

Articole din sticlă și ceramică

Canada importă sticlă și produse din sticlă de uz general și calitate medie, în special din China, Indonezia, Thailanda, Turcia și unele țări sud-americane. Pentru sticlăria de calitate mai ridicată (importată însă în cantități mai reduse) furnizori sunt companii din țările europene ca Cehia, Franța, Italia și Spania.

China ca devenit un concurent important al produselor românești pe piața Canadei, mai ales la categoria pahare ornamentate artistic, însă CETA oferă posibilitatea de a relansa exporturile românești la această categorie.

Articolele de ceramică și porțelan, inclusiv ceramica industrială, au cunoscut, de asemenea, creșteri constante la exportul românesc pe piață. Dată fiind creșterea nivelului calitativ al articolelor de gresie, faianță, articole sanitare realizate în România, precum și dezvoltarea în Canada a sectorului de construcții industriale și civile, facilitățile noi oferite de CETA reprezintă oportunitatea așteptată pentru promovarea mai intensă a acestor produse pe piața canadiană.

Sistemul comerțului cu alcool în Canada

În majoritatea provinciilor comerțul cu alcool este monopol de stat. Controlul este absolut, de la plasarea comenzilor către furnizorii străini până la vânzarea finală, trecând prin activitatea de vămuire a produselor, depozitare, stabilire de preț, modalități de promovare și marketing.

Sistemul de vânzare este organizat, în principal, prin magazinele proprii în majoritatea provinciilor, cu excepția provinciei Quebec unde sistemul prevede și o altă gamă de magazine (magazine alimentare și stații de benzină).

Volumele derulate prin societățile de alcool sunt deosebite, de exemplu SAQ (societatea de alcool din Quebec) având circa 1000 de sortimente de vin listate în mod constant în magazinele proprii.

Facilitățile CETA pentru comerțul cu servicii

Ambele părți și-au asumat angajamente în domenii precum: comerțul transfrontalier cu servicii, intrarea temporară, recunoașterea mutuală a calificărilor profesionale, reglementări interne, servicii financiare, servicii de transport maritim internațional, telecomunicații, comerțul electronic, precum și un capitol privind protecția investițiilor.

Canada a acceptat noi liberalizări în anumite sectoare cheie, cum ar fi serviciile poștale, telecomunicații și transport maritim, fără perioade de tranziție. Totodată, a deschis accesul pe piață pentru servicii de dragare și cele aferente mărfurilor.

Pe scurt, CETA aduce următoarele avantaje României:

Relaxarea vamală

- La implementarea CETA, au fost eliminate circa 98% din taxele vamale

- În anul 2024 vor fi eliminate practic în totalitate taxele vamale la produsele non-agricole și circa 95% din taxele vamale la produsele agricole
- Creșterea competitivității produselor UE pe piața din Canada

Eliminarea barierei netarifare

- CETA prevede un cadru în care reglementările UE și canadiene să fie recunoscute drept echivalente
- În situația când guvernele adoptă noi reglementări, CETA oferă părților din ambele regiuni, inclusiv firme și asociații de afaceri, posibilitatea de a le revizui și comenta
- Armonizarea practicilor și reglementărilor din UE și Canada în domenii precum drepturile de proprietate intelectuală
- Companiile pot avea produse testate și aprobate de autoritățile uneia din Părți, în vederea expedierii către cealaltă Parte

Mobilitatea forței de muncă

- Profesioniștii eligibili pot lucra până la 3 ani în cealaltă Parte a CETA
- CETA prevede un cadru pentru asociațiile profesionale să-și negocieze recunoașteri reciproce

Achizițiile publice

- CETA oferă companiilor posibilitatea să concureze pentru contracte publice de valori înalte la orice nivele ale administrațiilor

Investițiile și serviciile

- CETA asigură tratament corect și echitabil pentru investitori și furnizorii de servicii
- Facilitarea accesului actorilor economici din UE pe piața canadiană în domenii precum servicii financiare, telecomunicații, energie și transporturi maritime
- Promovarea și protejarea investițiilor
- Elaborarea unor standarde și bune practici referitoare la protecția investițiilor care elimină ambiguitățile și, deci, interpretările abuzive sau excesive în cazul eventualelor dispute între investitori și stat
- Posibilitatea dezvoltării economice și a creării de noi locuri de muncă.

IV. Dificultăți în derularea operațiunilor comerciale ale companiilor românești pe piața canadiană

- În pofida prevederilor CETA privind eliminarea obstacolelor tehnice în calea comerțului, a fost identificat un obstacol în facilitarea exporturilor românești pe piața canadiană, care constă în prelungirea procesului de implementare a prevederilor articolului 4 din cadrul CETA, care permite emiterea certificatelor de conformitate pe teritoriul UE pentru produsele vizate de producătorii din România și pentru care se aplică, în prezent, reglementările existente înainte de semnarea acordului CETA. Pentru a veni în sprijinul simplificării procedurilor de certificare și al reducerii costurilor, CETA facilitează crearea unui organism de evaluare a conformității situat în UE, care va putea emite certificate de evaluare a conformității vizând sectoarele acoperite de protocolul CETA, pentru a dovedi respectarea cerințelor canadiene;
- aplicarea măsurilor de salvagardare la exporturile românești de bare de oțel a determinat scăderea operațiunilor de export ale României la acest capitol cu peste 50% în ultimii doi ani, scopul autorităților canadiene constând în protejarea

industriei metalurgice autohtone, cât și a înțelegerilor cu SUA privind limitarea importurilor la capitolul metale și articole din acestea pe teritoriul nord-american;

- neatractivitatea pieței Canadei pentru exportatorii români, ca urmare a distanței mari de transport;
- puternica interdependență a piețelor canadiană și americană (peste 70% din comerțul exterior al Canadei se derulează pe relația SUA).

PROGRAME DESTINATE MEDIULUI DE AFACERI

CanExports pentru IMM-uri

- Sprijin financiar pentru IMM-urile canadiene să acceseze noi oportunități de afaceri internaționale;
- Începând cu 22 august 2019, limita de finanțare a proiectelor pentru IMM-urile canadiene a crescut la 75.000 dolari canadieni (aproximativ 57.700 dolari SUA), care acoperă până la 75% din cheltuielile eligibile. Programul s-a extins, de asemenea, pentru a sprijini companiile din industria agriculturii, agroalimentare și produse agro-alimentare din Canada, inclusiv pește și fructe de mare. Până la această dată, limita de finanțare a fost de 50.000 dolari canadieni (aproximativ 38.500 dolari SUA) și acopereau până la 50% din cheltuielile eligibile.

Programul „Femeile de afaceri în comerțul internațional”

- Identificarea oportunităților de afaceri pentru IMM-urile deținute de femei în extinderea cu succes pe piețele globale, cu sprijinul reprezentanților comerciali canadieni din exterior;
- Organizarea de misiuni economice pe piețele externe pentru companiile canadiene deținute de femei.

Programul canadian de inovare

- Încurajează și susține financiar proiecte de cercetare și dezvoltare cu potențial ridicat de comercializare pe piețele externe, stimulând parteneriatele bilaterale științifice și tehnologice.

RELAȚIILE ECONOMICE ROMÂNNO-CANADIENE

Schimburile comerciale româno- canadiene.

- milioane USD -

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (5 luni)
Total	238,7	309,8	284,6	151,4	198,4	331,4	348,6	247,1	61,1
Export	145,5	160,4	207,8	83,2	117,3	203,5	205,2	167,7	38,2
Import	93,2	149,3	76,8	68,2	81,1	127,9	143,4	79,4	22,9
Sold	+52,2	+11,1	+131,1	+15,0	+36,2	+85,6	+61,8	+88,3	+15,3

Principalele grupe de produse comercializate în perioada ianuarie - mai 2020 au fost:
La export:

- Mașini și aparate electrice - 15,21 milioane USD
- Metale comune și articole din metale comune - 5,99 milioane USD
- Materiale plastice și articole din cauciuc - 3,44 milioane USD
- Materiale textile și articole din aceste materiale - 2,79 milioane USD
- Produse farmaceutice - 2,24 milioane USD
- Vehicule, aeronave, vase și echipamente auxiliare de transport - 2,11 milioane USD
- Mobilă și mobilier medico - chirurgical - 1,60 milioane USD
- Produse alimentare - 1,49 milioane USD
- Cereale - 1,13 milioane USD
- Încălțăminte - 0,55 milioane USD

La import:

- Produse minerale - 7,13 milioane USD
- Mașini și aparate electrice - 6,70 milioane USD
- Produse alimentare - 2,01 milioane USD
- Pește și crustacee, moluște și alte nevertebrate acvatice - 1,47 milioane USD
- Produse chimice - 1,14 milioane USD
- Instrumente și aparate optice - 1,03 milioane USD
- Materiale plastice și articole din cauciuc - 0,85 milioane USD
- Cărți, ziare, ilustrate, imprimate, manuscrise, texte, schițe - 0,81 milioane USD
- Metale comune și articole din metale comune - 0,58 milioane USD

În ceea ce privește anul 2019, principalele grupe de produse comercializate au fost:
La export:

- Vehicule, aeronave, vase și echipamente auxiliare de transport - 30,63 milioane USD
- Reactori nucleari, boilere, mașini și dispozitive mecanice - 29,35 milioane USD
- Fontă, fier și oțel - 29,08 milioane USD
- Produse din fontă, fier sau oțel - 15,69 milioane USD
- Materiale textile și articole din aceste materiale - 10,28 milioane USD

- Cauciuc și articole din cauciuc - 10,26 milioane USD
- Mașini și aparate electrice - 8,93 milioane USD
- Mobilă și mobilier medico - chirurgical - 5,56 milioane USD
- Materiale plastice și articole din material plastic - 4,84 milioane USD
- Produse farmaceutice - 3,57 milioane USD
- Cereale - 2,15 milioane USD
- Instrumente și aparate optice, fotografice și cinematografice - 1,53 milioane USD
- Încălțăminte - 1,35 milioane USD

La import:

- Reactori nucleari, boilere, mașini și dispozitive mecanice - 16,87 milioane USD
- Produse chimice anorganice - 12,95 milioane USD
- Produse farmaceutice - 12,94 milioane USD
- Mașini și aparate electrice - 5,61 milioane USD
- Pește și crustacee, moluște și alte nevertebrate acvatice - 4,53 milioane USD
- Cărți, ziare, ilustrate, imprimate, manuscrise, texte, schițe - 4,40 milioane USD
- Combustibili, uleiuri minerale, materiale bituminoase - 4,07 milioane USD
- Preparate alimentare diverse - 2,86 milioane USD
- Instrumente și aparate optice, fotografice și cinematografice - 2,78 milioane USD
- Alte metale comune, cermeturi, articole din acestea - 1,90 milioane USD
- Produse din fontă, fier sau oțel - 1,57 milioane USD
- Materiale plastice și articole din material plastic - 1,22 milioane USD
- Vehicule, aeronave, vase și echipamente auxiliare de transport - 1,02 milioane USD

Statistica românească privind schimburile comerciale româno - canadiene pentru primele 5 luni ale anului 2020 evidențiază o valoare a acestora de 61,1 milioane USD, în scădere cu 32% față de aceeași perioadă a anului 2019, din care exporturi românești de 38,2 milioane USD (-28,1% față de primele 5 luni ale anului 2019), iar importuri din Canada de 22,9 milioane USD (-37,7% față de primele 5 luni ale anului 2019). Balanța comercială a înregistrat un excedent, în favoarea părții române de 15,3 milioane USD (scădere cu 6,1% față de primele 5 luni ale anului 2019).

În baza datelor de la **Statistics Canada**, exportul românesc în Canada, în primele 5 luni ale anului 2020 s-a situat la nivelul de 147,6 milioane USD, respectiv o creștere de 9,5% comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019, iar importul s-a ridicat la 26,1 milioane USD, respectiv o scădere de 13,3% față de primele 5 luni ale anului 2019. Balanța comercială a fost excedentară pentru România în perioada ianuarie-mai 2020, conform statisticii canadiene, cu 121,5 milioane USD.

De asemenea, în anul 2019, exportul românesc în Canada s-a situat la nivelul de 359,9 milioane USD, respectiv o scădere de 8,3% comparativ cu 2018, iar importul s-a ridicat la 78,2 milioane USD, respectiv o scădere de 48,6% față de 2018. Balanța comercială a fost excedentară pentru România în 2019, conform statisticii canadiene, cu 281,7 milioane USD.

Față de statistica vamală românească, cea canadiană include toate produsele de origine română intrate în Canada, indiferent de câte țări au fost tranzitate înainte ca acestea să pătrundă pe teritoriul vamal canadian

Principalele constatări se referă la valori superioare care se regăsesc în statistica Canadei pentru o serie de categorii importante de produse, cum sunt: vehicule,

aeronave, vase și echipamente auxiliare de transport cu 54,2 milioane USD față de 2,1 milioane USD în statistica română, mașini și echipamente electrice 29,3 milioane USD față de 15,2 milioane USD, produse textile, cu 19,5 milioane USD față de 2,8 milioane USD, mase plastice și cauciuc 9,2 milioane USD față de 3,5 milioane USD, mobilier medico - chirurgical cu 5,3 milioane USD față de 1,6 milioane USD, încălțăminte 3,2 milioane USD față de 0,6 milioane USD și instrumente și aparate optice 2,6 milioane USD față de 0,3 milioane USD etc.

Pentru a oferi o imagine în structură, în paralel, pe baza datelor statistice românești și canadiene, asupra exporturilor României în Canada în primele 5 luni ale anului 2020 și a creșterilor față de aceeași perioadă a anului 2019, prezentăm o analiză pe Secțiuni din Sistemul Armonizat (S.A.):

- milioane dolari USD -

Sect. S.A.	DENUMIRE SECȚIUNE	Statistică România	Creștere 2020 (5 luni)/2019 (5 luni) (%)	Statistică Canada	Creștere 2020 (5 luni)/2019 (5 luni) (%)
	TOTAL 2020 (5 luni), din care:	38,2	-28,1	147,6	9,5
I	Produse ale regnului animal	0,06	396,8	0,14	-60,85
II	Produse ale regnului vegetal	1,16	-2,1	0,96	-21,87
III	Grăsimi și uleiuri de origine animală și vegetală	-	-	-	-
IV	Produse alimentare, băuturi, tutun	1,49	39,2	1,15	27,06
V	Produse minerale	-	-	1,03	-
VI	Produse ale industriei chimice	2,31	45,2	4,22	3,81
VII	Materiale plastice, cauciuc	3,45	-51,9	9,21	-27,63
VIII	Piei brute, tăbăcite și produse din acestea	0,06	-28,3	0,89	-36,74
IX	Lemn și articole din lemn	0,41	-70,8	2,50	-0,21
X	Pastă de lemn, hârtie	0,05	36,3	0,3	-37,87
XI	Materiale textile și articole din acestea	2,79	-47,5	19,47	-24,90
XII	Încălțăminte, pălării, umbrele	0,55	1,7	3,18	-34,86
XIII	Articole din piatră, ipsos, ciment	0,50	-20,6	0,58	-22,07
XV	Metale comune și articole din acestea	5,99	-43,2	11,70	-31,43
XVI	Mașini și aparate, echipamente electrice	15,21	-10,8	29,25	-35,29
XVII	Vehicule, aeronave	2,11	-25,1	54,19	773,64
XVIII	Instrumente și aparate optice, foto, cinematografice	0,31	-36,4	2,63	-21,65
XX	Mărfuri și produse diverse	1,73	-45,2	6,12	-20,28

Investițiile Canadei în România. În perioada 20 martie 1990 - 31 mai 2020 s-au înregistrat în România 2093 societăți mixte cu o valoare în echivalent valută de 145,825 milioane USD (0,24% din total), Canada ocupând locul 28 în topul investitorilor străini în România.

TÂRGURI ȘI EXPOZIȚII INTERNAȚIONALE IMPORTANTE

Târgul de produse organice - Toronto: 12-13 septembrie 2020

<https://10times.com/chfa-east>

Târgul de produse alimentare și băuturi SIAL - Montreal: 29 septembrie - 01 octombrie 2020

<https://sialcanada.com/>

Târgul de jocuri video - Montreal: 25-26 septembrie 2020 și 12-13 noiembrie 2020

<https://megamigs.com/fr/>

Târgul de design interior - Toronto: 21-24 ianuarie 2021

<https://toronto.interiordesignshow.com/en/home.html>

Târgul de tehnologie și echipamente agricole - Manitoba: 19-21 ianuarie 2021

<https://www.agdays.com>

Salonul pentru agricultură - Quebec: 12-14 ianuarie 2021

<https://salondelagriculture.com/>

Târgul industriei HoReCa - Toronto: 28 februarie - 2 martie 2021

<https://www.rcshow.com/>

Târgul de turism - Ottawa: 27-28 martie 2021

<https://www.travelandvacationshow.ca/>

Târgul de produse pentru casă și grădină - Toronto: 12-21 martie 2021

<https://torontohomeshows.com>

Târgul de produse minerale - Toronto: 7-10 martie 2021

<https://www.pdac.ca/convention>

Târgul de produse alimentare și băuturi SIAL - Toronto: 27-29 aprilie 2021

<https://sialcanada.com/en/>

Târgul de modă și design - Montreal: august 2021

<https://festivalmodedesign.com/>

Târgul de textile - Toronto: august 2021

<https://www.apparel.ca/>

Târgul de jocuri video - Montreal: noiembrie 2021

<https://megamigs.com/fr/>

Târgul de construcții - Toronto: decembrie 2021

<https://www.thebuildingsshow.com/en/home.html>

INSTITUȚII ȘI ORGANIZAȚII ECONOMICE - DATE DE CONTACT

a. Misiunile diplomatice ale României

Ambasada României la Ottawa

655 Rideau Street, Ottawa, Ontario, K1N 6A3

Tel: +1 (613) 789-3709; 789-4037; 789-5345; Fax: +1 (613) 789-4365;

E-mail: ottawa@mae.ro; Website: <http://ottawa.mae.ro>

Însărcinat cu afaceri a.i.: Bogdan Mănoiu

Biroul de Promovare Comercial-Economică cu sediul în Montreal

1010, rue Sherbrooke, Ouest, Montreal, Quebec H3A 2R7

Tel: +1 (514) 606-9059

E-mail: gabriel.crisan@dce.gov.ro

Ministru consilier: Gabriel Crișan

Consulatul General al României la Montreal

1010, rue Sherbrooke, Ouest, Suite 610, Montreal, Quebec H3A 2R7

Tel: +1 (514) 876-1792; Fax: +1 (514) 876-1797

E-mail: montreal.cg@mae.ro, www.montreal.mae.ro

Consul general: Ioana Gabriela Costache

Biroul de Promovare Comercial-Economică

1010, rue Sherbrooke, Ouest, Montreal, Quebec H3A 2R7

Tel: +1 (514) 606-9059

E-mail: gabriel.crisan@dce.gov.ro

Ministru consilier: Gabriel Crișan

Consulatul General al României la Toronto

789 Don Mills Rd., Unit 501, Toronto, Ontario, M3C 1T9

Tel: +1 (416) 585-5802; Fax: +1 (416) 585-9192

E-mail: toronto.cg@mae.ro; www.toronto.mae.ro

Consul: Marian-Alexandru Trifu

Biroul de Promovare Comercial-Economică cu sediul în Montreal

1010, rue Sherbrooke, Ouest, Montreal, Quebec H3A 2R7

Tel: +1 (514) 606-9059

E-mail: gabriel.crisan@dce.gov.ro

Ministru consilier: Gabriel Crișan

Consulatul General al României la Vancouver

555 Burrard Street, Suite 855, Vancouver, British Columbia V7X 1M8

Tel: +1 (604) 633-0986; Fax: +1 (604) 633-0757

E-mail: vancouver@mae.ro, www.vancouver.mae.ro

Consul general: Ovidiu Grecea

Biroul de Promovare Comercial-Economică cu sediul în Montreal

1010, rue Sherbrooke, Ouest, Montreal, Quebec H3A 2R7

Tel: +1 (514) 606-9059
E-mail: gabriel.crisan@dce.gov.ro
Ministru consilier: Gabriel Crișan

b. Adrese ale instituțiilor canadiene cu atribuții pe linie economică

- Guvernul Canadei: 80 Wellington Street, Ottawa, ON K1P 5K9, www.canada.ca
- Ministerul Afacerilor Externe (Global Affairs): 125 Sussex Dr, Ottawa, ON K1A 0G2, www.international.gc.ca
- Ministerul Economiei (Ministry of Economic Development and Official Languages): 235 Queen St, Ottawa, ON K1A 0H5, www.ic.gc.ca
- Ministerul Inovației, Științei și Industriei (Ministry of Innovation, Science and Industry): 235 Queen St, Ottawa, ON K1A 0H5, www.ic.gc.ca
- Ministerul Comerțului Internațional (Ministry of Small Business, Export Promotion and International Trade): 235 Queen St, Ottawa, ON K1A 0H5, www.ic.gc.ca
- Ministerul Resurselor Naturale (Natural Resources): 580 Booth St, Ottawa, ON K1A 0E4, www.nrcan.gc.ca
- Autoritatea Vamală: (Customs & Revenue): 875 Heron Rd, Ottawa, ON K1A 1A2, www.ccra-adrc.gc.ca
- Agenția inspecție produse alimentare (Food Inspection): 1400 Merivale Rd, Ottawa, ON K1A 0Y9, www.cfia-acia.agr.ca

Mediul de afaceri canadian

A. Documente sau prevederi specifice

I. Ambalarea, marcarea, etichetarea

Etichetarea bilingvă (engleză și franceză) este obligatorie pentru produsele vândute pe piața canadiană. Pentru produsele importate, printre altele, pe eticheta produsului trebuie menționată adresa principală de reședință a importatorului, precum și informații esențiale privind produsul.

B. Comerțul electronic

Comerțul electronic reprezintă furnizarea de informații, produse și servicii prin intermediul telefonului, calculatorului sau alte dispozitive automatizate. Comerțul electronic poate include tranzacții de vânzare cu amănuntul care au loc prin:

- fax
- bancomat
- card de credit
- card de debit
- achiziții prin intermediul serviciilor promovate pe canalele de televiziune

Toate legile privind activitatea companiilor în Canada se aplică și operațiunilor comerciale desfășurate pe internet. Dacă o companie obține venituri din activitățile desfășurate în cadrul a minim 5 website-uri (achiziții de bunuri și servicii, reclame etc.), acestea trebuie comunicate autorităților fiscale.

În Canada, legislația privind comerțul electronic intră în responsabilitatea guvernelor provinciilor canadiene.

Semnătura electronică se referă la informațiile într-un format electronic pe care o persoană fizică le introduce pentru a semna un document, semnătura fiind asociată cu acel document. Instanțele canadiene au adoptat o abordare flexibilă a interpretării a ceea ce constituie o semnătură. Semnătura electronică nu trebuie să „semene” cu o semnătură reală, ci mai degrabă poate exista ca un simbol sau un cod.

Cerințe incluse în legislația canadiană care sunt considerate pentru comerțul electronic echivalente cu cele referitoare la comerțul clasic:

- Documentele sau informațiile transmise în format electronic trebuie să fie accesibile și utilizabile în formă scrisă, cu respectarea cerințelor echivalente legilor privind comerțul clasic;

- Obligatorietatea existenței și furnizării documentelor originale în formă scrisă;

- Documentele trimise în sistem electronic sunt considerate trimise când se confirmă preluarea acestora de către destinatar, care poate prelua și utiliza informațiile respective, destinatarul nefiind obligat să dețină un sistem electronic echivalent cu cel al expeditorului;

- Pentru a putea deține un domeniu cu extensia „.ca”(codul de țară utilizat în cadrul activităților desfășurate prin intermediul internetului) trebuie îndeplinite următoarele condiții:

- Utilizatorul să fie cetățean canadian, rezident permanent sau un reprezentant legal al acestora;

- O companie deschisă pe teritoriul Canadei, în conformitate cu legile acestei țări și care să includă acționari cu cetățenie canadiană, rezidență permanentă sau reprezentant legal al acestora în procent de minim 66,6%;

- Proprietarul unei mărci înregistrate în Canada (înregistrarea este limitată la un nume de domeniu „.ca”, care include o componentă a mărcii înregistrate).

Detalii privind modalitatea de obținere a unui domeniu cu extensia „.ca” și lista agenților certificați pentru a gestiona procesul de acordare a unui astfel de domeniu se pot găsi pe website-ul www.cira.ca.

În ultimii 5 ani, vânzările online în Canada au crescut foarte mult, canadienii optând pentru confortul comenzilor prin intermediul internetului, fiind menținută, în același timp, dorința acestora de a vizita unele magazine.

Canadienii se află pe primele locuri din lume în ceea ce privește utilizarea internetului, cu un procent de 96,3%, ceea ce a contribuit la creșterea rapidă a comerțului electronic în ultimii ani, fiind înregistrată o încetinire a ritmului vânzărilor tradiționale. Vânzările prin intermediul comerțului electronic au însumat aproximativ 1,6 miliarde dolari canadieni (circa 1,2 miliarde dolari SUA) în anul 2018, numărul clienților online atingând cifra de 20 milioane de canadieni, estimându-se o creștere a numărului de cumpărători online la aproximativ 30 de milioane în anul 2022 (75% din populația Canadei). Totuși, în pofida creșterii accelerate a vânzărilor online în Canada, companiile din această țară au avut o evoluție relativ lentă în domeniul comerțului electronic, majoritatea platformelor de comerț electronic din Canada fiind companii fondate în SUA.

Totodată, se estimează că vânzările online vor însuma 52 miliarde dolari canadieni (40 miliarde USD) în acest an, ceea ce reprezintă o creștere cu 20% față de anul trecut și

cotă de circa 10% din totalul vânzărilor, vânzările de telefoane mobile situându-se pe primul loc într-un clasament al produselor solicitate online.

Cele mai bune 10 companii cu vânzări online în Canada sunt următoarele:

1. **Amazon Canada**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 160 milioane într-o lună, cele mai căutate produse pe acest website fiind cele din categoria electronice și calculatoare.

2. **Kijiji**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 56 milioane într-o lună, website-ul de origine canadiană, fiind cel mai mare website canadian și al 8-lea din lume, unde se pot achiziționa bunuri din orice domeniu, de la mobilă la mașini, proprietăți imobiliare, pachete de vacanță și obținerea unui loc de muncă.

3. **Walmart Canada**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 33 milioane într-o lună, website fondat în SUA, lider mondial în comerțul electronic din domeniul construcțiilor. Oferind produse din categoriile de electronice, articole pentru copii, jocuri video, modă, farmacie, echipamente pentru casă și piese auto, Walmart atrage o gamă largă de tipuri de clienți.

4. **Best Buy Canada**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 32 milioane într-o lună, este un retailer originar din SUA. Înființat în 2002, Best Buy Canada a devenit cel mai mare website în vânzările de electronice și electrocasnice, oferind, totodată, mobilier, aparate de fitness, articole pentru copii și pachete de vacanță.

5. **eBay Canada**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 28 milioane într-o lună, este unul dintre pionierii comerțului electronic, acest website fiind fondat în SUA în anul 2000, oferind electronice, îmbrăcăminte, articole sportive, echipamente digitale și articole pentru copii.

6. **Canadian Tire**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 25 milioane într-o lună, este o poveste de succes locală, care deține lanțuri de peste 500 de magazine cu amănuntul în toată țara, precum și trei mărci suplimentare: „Mark's”, specializată în îmbrăcăminte pentru bărbați și femei, „FGL Sports”, specializată în articole sportive și „PartSource”, specializată în piese și accesorii auto. Prin diversitatea mărcilor sale, website-ul de comerț electronic **Canadian Tire** vinde o gamă largă de produse auto, hardware, articole de sport, produse de casă și grădină, jucării și produse alimentare pentru o gamă largă de consumatori.

7. **Costco Canada**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 22 milioane într-o lună, este o organizație multinațională americană, care include categorii precum articole pentru casă și grădină, calculatoare și electronice, mobilier, bijuterii, produse alimentare etc.

8. **Hudson's Bay**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 15 milioane într-o lună, acest lanț de magazine este specializat în comerțul cu articole de marochinărie, îmbrăcăminte și încălțăminte pentru femei și bărbați, articole de uz casnic și cosmetice.

9. **Home Depot Canada**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 12 milioane într-o lună, este cea mai mare companie de vânzare a articolelor pentru casă și grădină.

10. **Newegg Canada**, cu un număr de vizitatori de aproximativ 3 milioane într-o lună, reprezintă un retailer online important de produse hardware, software și electronice, fiind fondat în SUA și lansat în Canada, în anul 2009.

Având în vedere creșterea cererii online din anul 2020, se estimează o dezvoltare semnificativă a activităților circumscrise comerțului electronic, cu o creștere a numărului de companii canadiene care utilizează platformele online pentru furnizarea de produse și servicii consumatorilor din această țară.

C. Regimul vizelor

Procedura de intrare în Canada: Cetățenii români pot călători în Canada în scop turistic în baza pașaportului simplu electronic și a autorizației electronice de călătorie (Electronic Travel Authorization - eTA). Autorizația de călătorie electronică eTA se obține doar online, prin accesarea paginii www.Canada.ca/eTA-Romania. Autorizația electronică de călătorie (eTA) are o valabilitate de 5 ani sau, după caz, până la expirarea valabilității pașaportului simplu electronic. Cetățenii români care intenționează să intre în Canada pe cale terestră (rutieră/feroviară) sau maritimă (la bordul unei ambarcațiuni, inclusiv al unui vas de croazieră) trebuie să dețină doar un pașaport simplu electronic valabil, fără a mai fi necesară obținerea eTA.

Referitor la intrarea canadienilor în România, aceasta se face fără viză, pentru o perioadă de maxim 90 de zile. În următoarele luni se preconizează că se va impune necesitatea unei vize pentru cetățenii canadieni care vor veni în UE, deci și în România.

D. Ghid de comportament în relațiile cu partenerii

I. Comportamentul înainte de începerea negocierilor

- În mediul de afaceri canadian, sentimentul poziției și al titlului este mai pronunțat decât în Statele Unite. Formulele protocolare de adresare sunt „Ms.”, „Mr.”, „Mrs.”, urmate de numele de familie. Pentru interlocutorii francofoni se utilizează „Madame”, „Monsieur”, urmate de numele de familie;
- Canadienii sunt în general foarte patrioți, asemenea americanilor, apreciind remarci pozitive scurte relativ la țara lor în discuțiile premergătoare unor negocieri;
- Solicitați în mod expres partenerilor canadieni, înaintea plecării din România, confirmarea coordonatelor întâlnirilor preconizate (dată, oră, loc). Șansa obținerii pe loc a acestora este, de cele mai multe ori, foarte redusă;
- Informațiile verificate și alte argumente de substanță sunt considerate cele mai veridice forme ale evidenței. Impresiile sau intuiția nu se bucură de credit;
- Pentru inițierea unor contacte preliminare, se recomandă studierea paginii web a companiei canadiene vizate și transmiterea informațiilor și ofertelor preliminare către departamentul de marketing al acesteia. Prin reciprocitate, oamenii de afaceri canadieni apreciază existența paginii de web a partenerilor, de unde se pot documenta asupra activității firmei și produselor oferite;
- Perioada preferată de canadieni pentru întâlniri de afaceri este prima jumătate a zilei. Majoritatea firmelor și instituțiilor publice încep programul la 09:00 a.m.;
- Dacă apreciați că veți întârzia la întâlnire, anunțați-vă partenerul. De cele mai multe ori, acesta acceptă să vă aștepte. În caz contrar, riscați să nu-l mai găsiți disponibil. Reprogramarea întâlnirilor este dificilă și nu întotdeauna posibilă. Canadienii sunt deosebit de punctuali și asteaptați de ceilalți parteneri să aibă aceeași conduită;
- O îmbrăcăminte decentă, confortabilă, este regula de bază în mediul canadian de afaceri. Ținuta standard pentru bărbați este costumul și cravata. Pentru femei combinația sacou-pantaloni cu linie clasică, sau fustă și taior;
- Canadienii apreciază și uzitează frecvent invitația la masă ca prilej și atmosferă de a discuta afaceri. O masă la restaurant nu trebuie să depășească însă o oră și jumătate;

- Mediul de afaceri canadian utilizează extrem de mult sistemul roboților telefonici, motiv pentru care șansa de a vi se răspunde „live” la apel este, nu de puține ori, redusă. Lăsați mesajul dorit și așteptați să fiți contactat de partener;

- În cazul în care nu aveți un aranjament cu partenerul privind preluarea de la aeroport, se recomandă utilizarea serviciilor de taxi sau limuzină. O cursă între aeroportul „Pierre Eliot Trudeau” și centrul orașului Montreal (circa 24 km) costă circa 40 CAD pentru taxi și 60 CAD pentru limuzină. O cursă cu taxi-ul între aeroportul Pearson și centrul orașului Toronto costă circa 60 CAD. În toate cazurile, puteți solicita șoferului chitanța de decontare corect completată.

II. Comportamentul în timpul negocierilor

- De obicei, întâlnirile de afaceri sunt deschise, democratice și toți participanții pot să-și exprime, fără opreliște, punctele de vedere proprii;

- Stilurile de negociere sunt oarecum similare celor din SUA, mai ales în provinciile de vest, dar ritmul acestora este puțin mai lent în Canada;

- Este considerat absolut deplasat a vorbi cu cineva într-o limbă străină pe care ceilalți persoane prezente nu o înțeleg. Evitați, deci, pe cât puteți, a va consulta colegul de echipă, în limba română, pe durata negocierilor;

- În accepțiunea canadienilor, negocierile se desfășoară după o agendă acceptată în prealabil de ambii parteneri, pentru a permite o pregătire corespunzătoare. Negocierile se desfășoară astfel încât să conducă direct la un plan concret de acțiune;

- Se recomandă ca ofertele transmise să fie cât mai concrete și complete, folosind tehnici moderne de comunicare, precum și cataloage, CD-ROM-uri, iar prețurile de ofertă să fie în marja celor practicate de alți furnizori pe piață;

- Oamenii de afaceri canadieni apreciază timpul și eficiența utilizării acestuia. Evitați expunerile prelungite. Folosiți intensiv documentația de care dispuneți (CD-uri, cataloage, broșuri, liste de prețuri). O întâlnire de afaceri nu durează, de regulă, mai mult de o oră;

- În cadrul întâlnirii este foarte apreciat dacă puteți să prezentați oferta pe suport electronic și eventual să faceți prezentări video ale materialelor de care dispuneți, majoritatea companiilor canadiene având săli de discuții dotate pentru expuneri de acest fel;

- Nu încercați să convingeți partenerul că oferta dumneavoastră este cea mai bună, oricum, oricând și pentru oricine. Faceți-l să înțeleagă cum și de ce aceasta i-ar aduce lui avantaje certe;

- Nu ezitați să folosiți, în caz de nevoie, oricare dintre cele două limbi oficiale ale țării. Este puțin probabil să nu vi se răspundă la fel, în special în mediile de afaceri.

III. Comportamentul la sfârșitul negocierilor. Oferirea de cadouri

- În mediul de afaceri canadian există practica oferirii de cadouri simbolice. Acestea sunt acceptate cu plăcere, în special cele care poartă specificul țării partenerului.

IV. Sfaturi utile pentru oamenii de afaceri români

Standardizarea. Consiliul pentru Standarde al Canadei - The Standards Council of Canada (SCC), coordonează participarea Canadei la sistemul internațional de standarde și este abilitat cu acreditarea celor patru organizații centrale implicate în dezvoltarea standardizării și a altor 225 de organizații responsabile cu certificarea produselor și a serviciilor, precum și cu testarea și înregistrarea sistemelor manageriale performante, implementate pe teritoriul Canadei.

Cele 4 agenții canadiene acreditate pentru standardizare sunt: Asociația Canadiană pentru Standarde (Canadian Standards Association), Laboratoarele Girante din Canada (Underwriters Laboratories of Canada), Consiliul General Canadian al Standardelor (The Canadian General Standards Board) și Biroul de Standarde din Quebec (Bureau de Normalisation du Quebec).

Elemente de marketing. În vederea penetrării cu succes pe piața Canadei, se recomandă adoptarea unei strategii adecvate și a unui stil de afaceri bazat pe:

- transmiterea rapidă de mostre;
- răspuns prompt la corespondență;
- livrarea la timp a produselor;
- livrări conforme calitativ cu mostrele agreate;
- menținerea calității de la o livrare la alta;
- utilizarea unor ambalaje adecvate transportului maritim;
- convenirea cu importatorul a unei minime campanii de promovare pentru produsele noi, etc.

Calitate și garanții. Majoritatea produselor vândute în Canda sunt de o calitate relativ ridicată. În vederea satisfacerii cerințelor de calitate ale cumpărătorilor, pe piața Canadei se acordă termene de garanție prelungite pentru majoritatea bunurilor de consum de folosință îndelungată, indiferent de proveniența acestora.

Publicitatea. În vederea asigurării succesului de vânzare pe piața Canadei se impune o campanie puternică de publicitate care să atragă atenția asupra produsului, în special la începutul lansării pe piață a acestuia.

Discount-uri. Sistemul vânzării masive la prețuri reduse este deosebit de folosit în Canada. Practic, pe toată durata anului, atât marile magazine cu profil universal, cât și cele de dimensiuni mai reduse și specializate pe o gamă restrânsă de marfuri, oferă săptămânal un raion cu produse la prețuri substanțial reduse.

Nu se recomandă ca la intrarea în Canada să transportați în bagaje alimente, de genul „pachetului de drum”, sau celor ușor alterabile. Regimul vamal este strict în această privință, iar serviciul depistării acestora cu ajutorul câinilor dresați este foarte eficient. Importul în Canada al următoarelor mărfuri poate fi reglementat, controlat (necesitând un permis special) sau interzis, după caz: arme de foc sau alte arme (articole pirotehnice); droguri; produse provenind de la specii pe cale de dispariție (fildeș, corali, produse din piele de reptilă); bunuri culturale (antichități, obiecte culturale). Suma limită în valută care poate fi introdusă și scoasă din Canada este de 10.000 dolari canadieni (aproximativ 7.650 dolari SUA) de persoană.

Dacă se platește cu cash, cele mai multe hoteluri solicită la cazare depunerea unei garanții (depozit), de regulă 100 CAD de persoană/zi, care se restituie la plecare, dacă nu

s-au făcut cheltuieli suplimentare sau pagube în contul acelei camere, în afară de serviciile inițial angajate. Se acceptă atât numerar, cât și oricare dintre cărțile de credit recunoscute. Rezervarea camerei la hotel se face, de regulă, numai pe baza unui card bancar recunoscut de băncile din America de Nord;

În Canada, numai convorbirile telefonice locale, efectuate de la un post telefonic cu abonament, sunt gratuite, motiv pentru care orice apel pe telefonul din camera de hotel se plătește, chiar dacă apelul este local;

Limitele cantitative pentru anumite produse care se introduc în Canada sunt: 1.14 litri băuturi spirtoase; 1.5 litri vin; 8.5 l bere; maximum 200 țigări; 50 de trabucuri; 200 grame de tutun fabricat. Pentru cantitățile ce depășesc aceste limite este necesară autorizație specială. Cantitățile sunt stabilite de fiecare provincie sau teritoriu. Evitarea transportului de produse alimentare de origine animală și vegetală este necesară. Pentru cadouri ce depășesc suma de 60 dolari canadieni (aproximativ 46 dolari SUA) se aplică taxe vamale;

La intrarea pe teritoriul Canadei, puteți schimba valută la ghișeul bancar, sau casa de schimb valutar din aeroport sau punctul de frontieră terestră. Datorită ratei mai mici practicate la punctele de frontieră, este recomandabil ca schimbul valutar să fie efectuat la bănci sau case de schimb din zona orașului, care, în general, oferă o rată mai bună.

Prețurile afișate în magazine nu sunt cele pe care le veți plăti la casă. La prețul de raft se adaugă automat taxa de vânzare armonizată. Excepție fac produsele alimentare, medicamentele și alte produse considerate esențiale, pentru care în Canada nu se plătesc nici un fel de taxe de consum. În prezent, se aplică taxa de vânzare armonizată HST de 13% în provinciile Ontario, British Columbia, New Brunswick, Newfoundland și Nova Scotia. În comparație cu acestea, provincia Alberta nu percepe taxă provincială (PST). În Quebec se plătește taxa federală de 5% și cea provincială de 9,975%;

Toate paginile pe internet ale instituțiilor publice, federale și provinciale, sunt redactate în cele două limbi oficiale (engleza și franceza). Idem, dar în proporție de 90%, cele ale companiilor, agențiilor, asociațiilor profesionale, etc.

ALTE INFORMAȚII UTILE

Sărbători publice

Canada celebrează un număr de sărbători publice pentru toată țara, provinciile având dreptul de a stabili și celebra, în plus, anumite sărbători specifice. Sărbătorile care coincid cu zilele de sâmbătă sau duminică, sunt celebrate în ziua de luni a săptămânii următoare. Pentru sărbătorile de două zile (cazul Crăciunului) care cad sâmbătă și duminică, se acordă liber în zilele de luni și marți ale săptămânii imediat următoare. Cele mai importante sărbători publice canadiene sunt:

- 1 ianuarie - Anul Nou;
- Paștele (vineri, sâmbătă, duminică și luni);
- luna ce precede ziua de 24 mai - Ziua Victoriei;
- 24 iunie - Saint Jean (numai în Quebec);
- 1 iulie - Ziua Națională a Canadei;
- prima zi de luni din august - Sărbătoare civică (în majoritatea provinciilor);
- 22 august - Ziua Descoperirii (numai în Yukon);
- prima zi de luni din septembrie - Ziua Muncii;
- a doua zi de luni din octombrie - Ziua Recunoștinței (diferita ca dată de cea sărbătorită în SUA);
- 11 noiembrie - Ziua Eroilor;
- 25 decembrie - Crăciunul;
- 26 decembrie - Ziua Darurilor (organizată în ultimii ani și în Provincia Quebec) denumită Boxing Day, când marile magazine fac reduceri importante de preturi la mărfurile rămase după Crăciun.